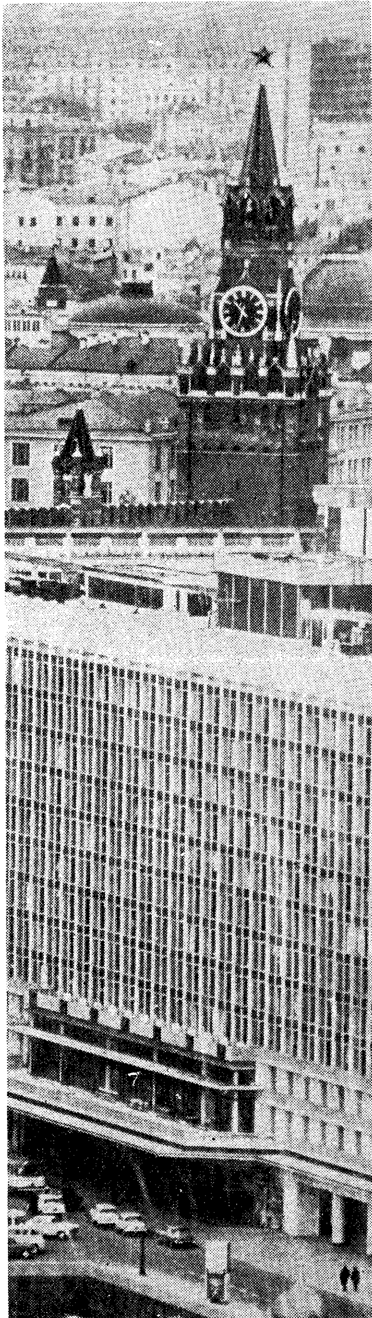
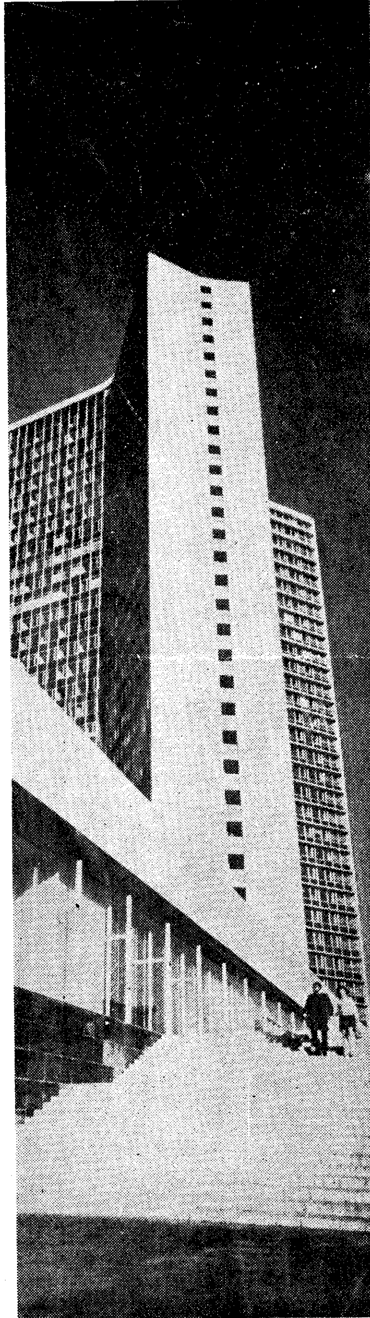
Ніва

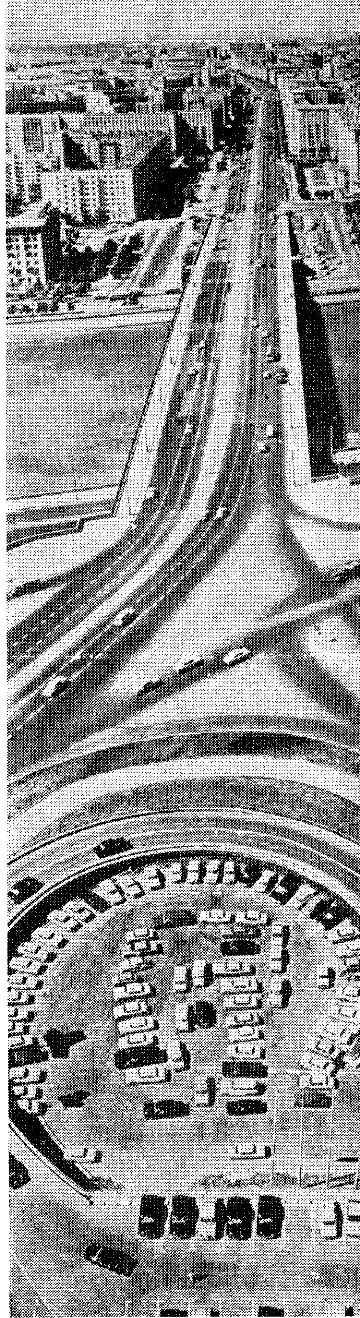
ТЫДНЁВІК ГПБГКТ

№ 53 (879) ГОД XVII БЕЛАСТОК 31 СНЕЖНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

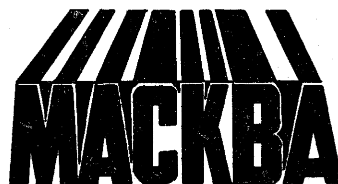

Пра Маскву можна гаварыць па-рознаму. 825 гадоў з гэтым словам былі звязаны многія, часта вельмі важныя падзеі. Калі глядзім на помнікі старыны, перад намі стаіць яна як збіральніца рускіх зямель, адбіваўшая многія набегі. Калі перакінемся ў 1812 год, перад намі Масква ў дыму вялікага пажара «французам аддана», каб навечна пагасіць «аўстэрліцкае сонца» Напалеона Банапарта. Масква 1941 года — гэта горад барацьбы, горад, які не прапусціў праз свае рубяжы браніраваныя полчышчы Гітлера.

Урэшце, Масква сучасная. Кожны чалавек, прыязджаючы ў Маскву, абавязкова мусіць пабываць на Краснай плошчы. Столькі тут розных людзей, што адразу адчуеш: Масква — сталіца шматнацыянальнай дзяржавы.

Якая ж будучыня гэтага многамільённага горада? Якія планы далейшага развіцця? Што будзе ў далейшым з так званай старой Масквой і з жылымі ква-

тэрамі? Гэта толькі некаторыя пытанні, з якімі я звярнуўся ад імя нашых чытачоў да інжынера Р. Каверына, намесніка дырэктара Галоўнага ведамства планавання і архітэктуры Масквы.

ГАРАДЫ — СПУТНІКІ

Маскоўскія архітэктары, навучаныя заганамі вялікіх еўрапейскіх і амерыканскіх гарадоў, якія развіваліся без ніякага кантролю, апрацоўваючы план разбудовы горада, выбралі канцэпцыю так званага спутнікавага развіцця. На тэрыторыі 50 кіламетраў вакол сталіцы паўстаюць гарады, прадбачаныя на 1 мільён жыхароў кожны. Як бы асновай гэтых гарадоў-спутнікаў будуць новыя заводы і навуковыя ўстановы, звязаныя з акрэсленай спецыялізацыяй. Перш за ўсё будзе тут развівацца электроніка і іншая прамысловасць, якая вымагаць будзе думкі і высокай спецыялізацыі, а не сыравіны.

Усе вялікія гарады балюча адчуваюць недахоп зелені. Масква таксама не мае яе замнога. Але затое падмаскоўе пакрыта цудоўнымі лясамі. Адсюль гене-

(Працяг на стар. 6)

БГКТ ХРОНІКА

■ 9 снежня наш літаратар Сакрат Яновіч правёў аўтарскую сустрэчу ў гданьскім аддзеле БГКТ. Чытаў ён свае творы і адказваў на шматлікія пытанні прысутных.

■ 14 снежня старшыня беластоцкага павятовага аддзела Я. Цялушэцкі і інструктар Г. Іванюк наведалі вёску Бялявічы і прысутнічалі на сходзе жыхароў вёскі, які адбыўся пасля савецкага фільма, прывезенага прадстаўніком ГП Я. Макарам. Старшыня гуртка (а гурток налічвае 42 асобы) П. Госцік у сваім выступленні закрануў пытанні статутовай дзейнасці гуртка. Між іншым, гаварыў аб аплочванні членскіх складчын і аб патрэбе існавання ў вёсцы мастацкага калектыву. У. Дудзіка — скарбніка гуртка сход абавязаў заняцца складчынамі, а працаўнік мясцовага клуба І. Кахановіч абяцала актыўную дапамогу ў арганізацыі драмгуртка. Варта адзначыць, што ў два дні пасля сходу скарбнік гуртка прывёз у аддзел складчыны ад усіх членаў гуртка за 1972 год.

■ На супольным сходзе гуртоў БГКТ і ЗМВ у Страшаве 16.XII. (да яго належаць тыя самыя члены і з тых самых асоб складаюцца праўленні гуртоў) была падсумавана супольная дзейнасць двух арганізацый. Прыбыўшая на сход інструктар аддзела Г. Іванюк пазнаёміла ўсіх са статутам БГКТ, пасля чаго падпісалі членскія дэкларацыі БГКТ 7 новых членаў. Гурток налічвае цяпер 32 асобы. Затым прысутныя выбралі новае праўленне ў наступным складзе: З. Лебядзінская — старшыня, М. Пятэльская — сакратар і Р. Суліма — скарбнік.

Пасля арганізацыйных спраў удзельнікі сходу пастанавілі ўтварыць драмгурток і тут жа на сходзе былі прыдзелены паасобныя ролі п'есы С. Яновіча «Люцынка-інжынерыха».

■ 16 снежня пленарнае пасяджэнне праўлення гданьскага аддзела было прысвечана заданням у святле VII з'езду БГКТ. Старшыня аддзела М. Мацкевіч і сакратар А. Красько прадставілі напрамкі працы аддзела на 1973 год. Шмат увагі прысвяціў пленум прысутнасці ўдзельнікаў харавога калектыву на рэпетыцыях, а таксама дзейнасці клуба, у якім усе мерапрыемствы павінны адбывацца згодна з зацверджаным графікам. Галоўнае праўленне на пленуме прадстаўлялі В. Філіпюк і Г. Мялешка.

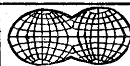
■ 17 снежня адбыўся ў памяшканні ГП семінар літаратурнага аб'яднання «Белавежа». Старшыня аб'яднання А. Баршчэўскі выступіў на ім з цікавым дакладам аб жыцці і творчасці вялікага беларускага пісьменніка Я. Коласа, 90-ая гадавіна з дня нараджэння якога шырока адзначалася Беларускім таварыствам. Затым С. Яновіч і У. Гайдук чыталі свае новыя творы, змест якіх абмяркоўваўся ўдзельнікамі літаратурнага семінара.

■ Пленарнае пасяджэнне праўлення сямяціцкага аддзела (адбылося 17.XII.) абмеркавала заданні, вынікаючыя з пастаноў VII з'езду БГКТ. На гэтую тэму выступіў з дакладам старшыня аддзела А. Мартыновіч.

■ У Вілянове 17 снежня, а ў Клюковічах 18 снежня перад дэманстрацыяй савецкага фільма «Всадники революции», сакратар сямяціцкага аддзела М. Вішанка выступаў з дакладам на тэму 50-ай гадавіны СССР.

■ Гурток БГКТ у Мілейчыцах 18 снежня арганізаваў у мясцовым клубе ўрачысты вечар, прысвечаны 50-ай гадавіне ўтварэння СССР. З дакладам выступіў член прэзідыума сямяціцкага аддзела С. Крэйза. (мх)

◇Падзеі ◇ Здарэнні ◇ Факты ◇ Каментарыі ◇ Весткі ◇

СВЕТ

ЗАЛАТЫ ЮБІЛЕЙ

21 і 22 снежня т.г. адбылося супольнае пасяджэнне ЦК КПСС, Вярхоўных Саветаў СССР і РСФСР. Урачыстае пасяджэнне было прысвечана 50-годдзю паўстання Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. З дакладам на ўрачыстым пасяджэнні выступіў генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнеў.

Ніжэй падаем некаторыя вытрымкі з даклада, якія датычаць міжнароднай абстаноўкі.

В'етнамская вайна

Л. Брэжнеў справу в'етнамскай вайны высунуў на першае месца сярод найважнейшых спраў. Сказаў ён: «Зараз свет стаў сведкам новых злачынстваў імперыялізму ЗША ў В'етнаме. Злучаныя Штаты не толькі штучна замаруджваюць падпісанне пагаднення адносна спынення вайны... але гэтымі днямі аднавілі яны бамбардзіроўкі гарадоў і мініраванне ДРВ. На ўрад ЗША падае цяжкая адказнасць за гэтыя варварскія дзеянні. СССР так, як і ўсе міралюбівыя дзяржавы, усе народы, рашуча і гнеўна асуджае гэтыя акты агрэсіі».

Адносіны з Пекінам

«Мінула ўжо больш 10 год з таго часу, калі кіраўнікі Кітайскай Народнай Рэспублікі пачалі весці палітыку барацьбы з СССР, а фактычна з цэлай сацыялістычнай супольнасцю, якую надалей лічаць як асноўную перашкоду на дарозе да рэалізацыі вялікадзяржаўных задумак...

Па сутнасці адзіным крытэрыем, які зараз акрэслівае адносіны кітайскіх кіраўнікоў да якой-небудзь важнейшай міжнароднай праблемы, з'яўляецца імкненне да таго, каб як найболып шкодзіць Савецкаму Саюзу і інтарэсам сацыялістычнай супольнасці.

Што можна сказаць пра такую палітыку?

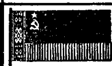
Лічым, што яна супярэчыць суадносінам між сацыялістычнымі краінамі, яна цэліць не толькі ў інтарэсы савецкага народа, але і кітайскага. У інтарэсы сусветнага сацыялізму, антыімперыялістычнай вызваленчай барацьбы, ў інтарэсы міру і бяспекі народаў».

На еўрапейскім кантыненце

Л. Брэжнеў падкрэсліў пазітыўныя змены, якія ў апошнім часе адбыліся ў Еўропе. Гэта рэалістычная палітыка Францыі, рэалістычная замежная палітыка канцлера ФРГ Бранта, падпісанне дагавораў паміж СССР і ФРГ, а таксама паміж Польшчай і ФРГ, пагадненне ў справе Заходняга Берліна, дагавор аб падставах суадносін паміж ГДР і ФРГ, канчатковы пералом блакады ГДР — «усё гэта не з'яўляецца чыйнебудзь аднабаковай перамогай, але вялікай перамогай рассудку і рэалізму ў міжнародных суадносінах».

З ПРАМОВЫ Э. ГЕРКА

«Польскі народ мае асаблівыя прычыны, каб 50-ую гадавіну паўстання СССР святкаваць як сардэчна блізкае, інтэрнацыянальнае свята. З Савецкім Саюзам спалучаюць Народную Польшчу ўсе грамадскія, нацыянальныя і дзяржаўныя праўды. Саюз з Краінай Саветаў вырашыў аб вызваленні і адраджэнні нашай дзяржавы ў новых граніцах. Брацкая дружба і сціслае супрацоўніцтва з СССР адкрылі перад Польшчай новыя перспектывы сацыялістычнага развіцця». (ак)

БССР

ЮБІЛЕЙНЫЯ ГРАМАТЫ

Цэнтральны камітэт КП Беларусі, Прэзідыум Вярхоўнага Савета, Савет Міністраў Беларускай ССР і Беларускі рэспубліканскі савет прафсаюзаў за поспехі, дасягнутыя ў рэспубліканскім сацыялістычным спаборніцтве ў гонар 50-годдзя ўтварэння Саюза ССР, узнагародзілі юбілейнымі ганаровымі граматамі вялікую групу калектываў прадпрыемстваў, арганізацый, саўгасаў і калгасаў. Сярод адзначаных знаходзяцца калектывы Гомельскай абласной бібліятэкі імя У. І. Леніна, Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра, Жлобінскай фабрыкі мастацкай інкрустацыі і выдавецтва «Беларусь».

НАВУКОВАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ

Абласны камітэт КПБ у Брэсце наладзіў навукова-тэарэтычную канферэнцыю, прысвечаную 50-годдзю ўтварэння СССР. З дакладамі аб мацнеючых сувязях братніх рэспублік выступалі прадстаўнікі Брэстчыны, Арлоўшчыны і Валыншчыны.

У канферэнцыі прыняла ўдзел дэлегацыя Люблінскага ваяводства. Яе прадстаўнікі гаварылі аб польска-савецкай дружбе і прыгранічным супрацоўніцтве Люблінскага ваяводства і Брэсцкай вобласці.

ГОСЦІ З АФРЫКІ І АЗІІ

У Беларусі пабывалі прафсаюзныя дэлегацыі з Алжырскай Народнай Дэмакратычнай Рэспублікі, Гвінейскай Рэспублікі, Арабскай Рэспублікі Егіпет, Іракскай Рэспублікі, Народнай Рэспублікі Конга, Народнай Дэмакратычнай Рэспублікі Йемен, Сірыйскай Арабскай Рэспублікі, Дагамея, Танзаніі і Нігерыі. Госці пазнаёміліся з выдатнымі мясцінамі Мінска, наведалі Дом-музей I з'езду РСДРП. На плошчы Перамогі яны ўсклалі кветкі ля помніка-абеліска воінам Савецкай Арміі і партызанам Беларусі. Затым зрабілі паездку да Мемарыяльнага комплексу Хатынь і пабывалі на Кургане Славы. Зарубежныя прафсаюзныя дзеячы правялі сяброўскія сустрэчы з кіраўніцтвам і актывам прафсаюзаў Беларусі і работнікамі Беларускага дзяржаўнага універсітэта. Прыехалі яны ў Савецкі Саюз у сувязі са святкаваннем 50-годдзя СССР.

ЦЫРК

На юбілейныя свята жыхары горада Сож у Гомельскай вобласці атрымалі каштоўны падарунак: новы цырк. На новай арэне ўжо пачаліся выступленні калектыву беларускага цырка пад кіраўніцтвам Юрыя Авер'іна. Першае прадстаўленне было паказана будаўнікам цырка.

50-ГОДДЗЕ «ПОЛЫМЯ»

Літаратурна-мастацкі і грамадска-палітычны часопіс «Полымя», орган Саюза пісьменнікаў БССР, адзначаў сваё 50-годдзе. Гэты штомесячнік — адно са старэйшых выданняў літаратурнай перыёдыкі ў Савецкім Саюзе. Журнал быў заснаваны ў снежні 1922 года.

З нагоды юбілею Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР узнагародзіў часопіс «Полымя» ордэнам «Знак Пашаны».

ТЫДЗЕНЬ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

У рамках святкавання 50-годдзя СССР адбыўся на Чарнігаўшчыне Тыдзень беларускай літаратуры. У Чарнігаве беларуская дэлегацыя ўсклала кветкі на магілу невядомага салдата. (вр)

ПОЛЬШЧА

ПАСЯДЖЭННЕ ПАЛІТБЮРО

18 снежня адбылося пасяджэнне Палітбюро ЦК ПАРП, на якім былі разгледжаны і прыняты асноўныя напрамкі тэхнічнай палітыкі ў нашай краіне. Палітбюро зрабіла ацэнку гаспадарчай сітуацыі краіны за мінулыя 11 месяцаў і выканання задач Нацыянальнага гаспадарчага плана за 1972 год. Паводле ўступнай ацэнкі, план за 1972 год будзе перавыкананы. Палітбюро дало адмоўную ацэнку выступаючым недахопам у некаторых галінах нашай нацыянальнай гаспадаркі.

На заканчэнне пасяджэння Палітбюро ЦК ПАРП знаёмілася з інфармацыяй міністра замежных спраў аб візіце ў Мангольскую Народную Рэспубліку.

ПЛЕНАРНЫЯ ПАСЯДЖЭННІ ВК ПАРП

Пленарныя пасяджэнні ваяводскіх камітэтаў ПАРП адбыліся амаль ва ўсіх ваяводствах нашай краіны.

У Вроцлаве пленум прысвячаўся задачам прамысловасці і будаўніцтва ў грамадска-гаспадарчым развіцці Ніжняга Шлёнска ў 1973 годзе.

У Кельцах пасяджэнне ВК ПАРП прысвячалася лепшаму, чым дагэтуль, выкарыстанню прадукцыйных здольнасцей у прамысловасці Келеччыны.

У Зялёнай Гуры ВК ПАРП разгледзеў праблему павелічэння актыўнасці і дысцыпліны любускай партыйнай арганізацыі, што неабходна для выканання задач, вынікаючых з праграмы VI з'езду партыі.

Пленарныя пасяджэнні Ваяводскіх камітэтаў ПАРП адбыліся яшчэ ў Варшаве, Лодзі, Любліне, Кашаліне і Шчэціне. Усе яны прысвячаліся выбраным праблемам, якія з'яўляюцца найбольш істотнымі для таго ці іншага рэгіёну і ўсяе краіны.

ДЭЛЕГАЦЫЯ ПОЛЬШЧЫ Ў МАСКВЕ

У сувязі са святкаваннем 50-ай гадавіны СССР у Маскве прабывала польская партыйна-ўрадавая дэлегацыя на чале з Э. Геркам. І сакратар ЦК ПАРП выступіў з прамовай на ўрачыстым пасяджэнні ў Крамлі. Наша дэлегацыя ў час пабыўкі ў Савецкім Саюзе паклала вянкі ля Маўзалея Леніна і на Магіле невядомага салдата.

ЦЭНТРАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ З НАГОДЫ 50-ГОДДЗЯ СССР

З нагоды святкавання залатога юбілею Краіны Саветаў у Вялікім тэатры ў Варшаве адбылася цэнтральная акадэмія, у якой прынялі ўдзел прадстаўнікі найвышэйшых партыйных і дзяржаўных улад, а таксама партыйная дэлегацыя з СССР. На акадэміі з прамовамі выступілі старшыня Рады Міністраў П. Ярашэвіч і член Палітбюро ЦК КПСС В. Грышын.

Акадэмія закончылася спецыяльна падрыхтаванай да гэтай урачыстасці багатай мастацкай праграмай.

СПАЛУЧЭННЕ

З днём 1 студзеня 1973 года РСВ «Прэса» будзе спалучана з «Рухам» і «Кніжкай і ведамі» і прыме назву РСВ «Прэса — Кніжка — Рух».

Старшынёю РСВ «Прэса — Кніжка — Рух» выбраны С. Майкоўскі, яго намеснікамі В. Бэк, Я. Карпінскі, Э. Круль і Б. Стэмпень. (ця)

ВАЯВОДСТВА

САРДЭЧНЫЯ ВІНШАВАННІ

У дні залатога юбілею паўстагоддзя ўтварэння СССР І сакратар ВК ПАРП З. Куроўскі і старшыня Прэзідыума ВРН З. Спрыха ад імя Ваяводскага камітэта партыі і Прэзідыума ВРН у Беластоку выслалі святочныя сардэчныя віншаванні Цэнтральнаму Камітэту Камуністычнай партыі Літвы, Савету Міністраў Літоўскай ССР, а таксама Абласному камітэту Камуністычнай партыі Беларусі і Абласному савету дэпутатаў працоўных у Гродне. «Братэрскія адносіны, якія звязваюць нашы краіны і размешчаныя па-суседску ваяводствы, — гаворыцца ў віншаваннях, — прынеслі неацэнімую палітычную і гаспадарчую карысць, а пры гэтым узмоцнілі вузы дружбы паміж польскім народам і народамі СССР».

У адказ на гэтыя віншаванні І сакратар Гродзенскага абласнога камітэта КП Беларусі Л. Кляцкоў ад імя Гродзенскага абкома партыі падзякаваў за віншаванні, дадаючы, што працоўныя Гродзеншчыны перакананы ў тым, што дружба паміж суседнімі ваяводствамі будзе расці і ўмацоўвацца.

УРАЧЫСТЫ КАНЦЭРТ

У тэатры імя А. Вянгеркі ў Беластоку адбыўся ўрачысты канцэрт, прысвечаны 50-годдзю Краіны Саветаў. На ўрачыстым канцэрце прысутнічалі прадстаўнікі партыйных і адміністрацыйных улад ваяводства — члены Экзекутывы ВК ПАРП з І сакратаром З. Куроўскім, члены Прэзідыума ВРН са старшынёю З. Спрыхам, прадстаўнікі палітычных стронніцтваў, маладзёжных арганізацый, прадпрыемстваў і ўстаноў.

З дакладам аб дасягненнях СССР, аб значэнні стварэння СССР для свету і для Польшчы выступіў сакратар ВК ПАРП Я. Златажынскі.

КАНСУЛЬТАЦЫЙНЫЯ ГРУПЫ

Пры ВК партыі ў Беластоку створаны кансультацыйныя групы рабочых і сялян. У склад кансультацыйных груп уваходзяць найлепшыя прадстаўнікі галоўных грамадска-прафесіянальных груп. Створаны яны для непасрэднага кантакту з людзьмі працы, каб лепш ведаць іх думкі і ўвагі, а потым выкарыстоўваць іх прапановы ў канкрэтнай гаспадарчай дзейнасці. Задача кансультацыйных груп — дапамагаць ВК партыі ў вырашэнні найважнейшых пытанняў грамадска-гаспадарчага развіцця нашага ваяводства.

МАЛАДЗЁЖНЫ БУДЫНАК

У Беластоку аддадзены ў карыстанне першы жылы дом, пабудаваны беластоцкай жыллёвай спулдзельняй пад патранатам ЗМС. Маладыя людзі, члены ЗМС, пад наглядам спецыялістаў самі пабудавалі сабе дом. Напярэдадні новага года першыя 45 членаў ЗМС атрымалі ключы ад новых кватэр.

УЗНАГАРОДЫ ДЛЯ НАСТАЎНІКАЎ

За выключныя вынікі ў педагагічнай працы 323 настаўнікі нашага ваяводства атрымалі высокія ўзнагароды міністра асветы і выхавання. Індывідуальныя ўзнагароды І ступені атрымалі 22 настаўнікі, а калектыўныя ўзнагароды І ступені атрымалі настаўнікі групы механічных школ у Лапах, падставовай школы № І у Моньках, Дома культуры для дзяцей і моладзі ў Сувалках і падствовай школы № 3 у Бельску. (яч)

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 31.XII.

8.55 Program dnia. 9.00 Dla młodych widzów: „Nieuchwytni mściciele" — film fab. radz. cz. I. 10.15 „W obiektywie". 10.45 „W kręgu mistrzów sztuki" — „Malarz i modelka". 11.20 „Jać mam serce do Ciebie..." (Pieśni biesiadne i miłosne XVII wieku). 12.00 „Przemiany". 12.30 „Pióropusze i ostrogi" — program St. Szwarc-Bronikowskiego' 13.30 Dla młodych widzów: XXVI Trójmecz Harcerski. 14.30 „W 80 dni dookoła świata" — film fab. ang. 17.15 „Pojedynek" — teleturniej — runda II. 17.45 „Pan Twardowski" — film baletowy. 18.30 Program rozrywkowy. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Przemówienie Noworoczne. 20.25 Polska muzyka taneczna. 21.10 „Torreador" — film fab. USA („W starym kinie"). 22.10 „W noc Sylwestrową". W programie m. in. Mała Scena Rozrywki. „Dla tych, co pracują", „Łódź w programie sylwestrowym", „Melodie Wielkiego Ekranu", Ekspres nr. 17", Alfabet Rozrywki" — „Toast Noworoczny", „Wieczór z Diahann Carroll",

Poniedziałek 1.I.1973

8.55 Program dnia. 9.00 „Nowe przygody nieuchwytnych" — film fab. radz. cz. II. 10.20 „Przeżyjmy to jeszcze raz" — przegląd wydarzeń sportowych roku 1972. 11.35 Dziennik. 11.55 „Charaktery': — rep. film. (I). 12.15 Koncert Noworoczny z Wiednia. 13.20 „Charaktery" — rep. film. (II). 13.30 ,Kraków mało znany" („Ze starego kalendarza"). 14.00 Konkurs 4-ch skoczni z Garmisch Partenkirchen (II konkurs skoków). 15.30 ,Krakowiacy i górale" — opera. 16.35 „Charaktery" — rep. film. (III). 16.45 „Jak rozpętałem II wojnę światową" — film fab. pol. cz. III. 17.55 „Charaktery" — rep. film. (IV). 18.10 „Nikt — tylko Ty". 19.00 „Charaktery" — rep. film. (V). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Ogień" — film TVP („Chłopi") odc. VI. 21.10 Teatr TV: W. Hugo — Ruy Blas". 22.30 Magazyn sportowy. 22.55 „Dzisiaj: Adriano Celentano" — program rozr. wł.

Wtorek 2.I.

9.00 TELEFERIE: „Niezwykły orzeł" — film W. Disney'a. 10.10 „Ogień" — film TVP („Chłopi"). 16.05 Program dnia. 16.10 „Oferty". 16.30 Dziennik. 16.40 Program dla młodzieży. 18.10 „Ziemia ognia" — film TVP i APN. 18.40 „Pożyteczne związki" — program wiejski. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Mały" — film fab. pol. 21.30 „Raport z fabryki samochodów małolitrażowych". 22.00 Dziennik. Wiadomości sportowe. 22.25 „Alice i Ellen" — program rozr. franc.

Środa 3.I.

9.00 TELEFERIE: „Kapryśna charcica" — film W. Disney'a. 9.55 „Lawina" — film fab. radz. 12.25 Międzynarodowy konkurs skoków narciarskich. Turniej 4-ch skoczni (Innsbruck). 15.35 i 23.00 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 II TV Festiwal Widowisk Lalkowych dla Dzieci: J. Wilkowski — „Tymoteusz Rymcimci". 17.35 „Informacje-Towary-Propozycje". 17.55 „Dzisiejszy Kazachstan" — film dok. TV Radz. 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Postawy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Studio 63: M. Żuławski — „Opowieści mojej żony". 20.20 „Książę Rakoczy" — film franc. („Słynne ucieczki"). 21.25 „Świat i Polska". 22.00 Wiadomości sportowe. Sprawozdanie z turnieju 4-ch skoczni w Innsbrucku. 22.30 Dziennik.

Czwartek 4.I.

9.00 TELEFERIE: „Mały zagubiony pies" — film W. Disney'a. 9.55 „Książę Rakoczy" — film franc. („Słynne ucieczki"). 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 II TV Festiwal Widowisk Lalkowych dla Dzieci: I. Pikiel — „Ali-Baba i czterdziestu zbójców". 17.45 PKF. 17.55 „ZSRR —50". 19.10 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Droga w świetle księżyca" — film fab. TVP. 21.10 „Czy ci nie żal..." — rep. film. 21.55 Spotkanie ze Stenią Kozłowską. 22.25 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Piątek 5.I.

9.00 TELEFERIE: „Ryś Wahoo" — film W. Disney'a. 10.00 „Niezdolny do służby liniowej" — film fab. radz. 15.20 i 23.10 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Rysunek Techniczny. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 II TV Festiwal Widowisk Lalkowych dla Dzieci: J. Wilkowski — „Tymoteusz Rymcimci". 17.35 — „Nie tylko dla pań". 17.55 „Gramy o telewizor". 18.20 TV Kurier Mazowiecki. 18.40 ,Turystyka i wypoczynek". 18.50 Magazyn Medyczny. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Cena przyjaźni" — nowela film. czechosł. 20.50 Panorama Tygodnia. 21.30 Teatr TV: J. Makowiecki i O. Missuna — „Kto winien" odc. II („Proszę wstać, sąd idzie"). 22.40 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Sobota 6.I.

9.00 TELEFERIE: „Concho" — film W. Disney'a 10.10 „Kasia Ballou" — film fab. USA. 12.25. Międzynarodowy konkurs skoków narciarskich. Turniej 4-ch skoczni (Bischofshofen). 15.25 Program dnia. 15.30 Program I proponuje. 16.30 Dziennik. 16.40 II TV Festiwal Widowisk Lalkowych dla Dzieci: A. J. Afanasjew — „Czarodziejski młyn". 17.50 „Z kamerą wśród zwierząt". 18.35 „Godzina Orfeusza". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 „Kasia Ballou" — film fab. USA. 21.50 Dziennik. 22.10 „Interklub z NRD". 23.00 Wiadomości sportowe. Sprawozdanie z Turnieju 4-ch skoczni (Bischofshofen).

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek, 29 grudnia

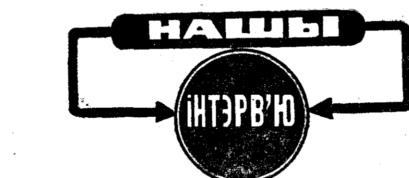
8.15 Film fab. 9.30 Filmy dokument. 10.00 Koncert. 13.55 Program dnia. 14.30 Reportaż z wystawy. 17.25. Koncert. 19.00 Czas. 19.30 Spotkania teatralne. 21.10 Zapraszamy na wieczorek.

Sobota, 30 grudnia

7.00 Program dnia. 8.00 Film dokument. 11.20 Film animowany. 12.10 Film dokument. „Zwycięstwo w Monachium". 13.40 Film animowany — opera. 15.15 Festiwal „Zima rosyjska". 16.10 Film dokument. 17.10 Turniej TV. 17.40 Film fab. 19.30 Koncert. Transmisja z Pałacu Zjazdów.

Niedziela, 31 grudnia

7.00 Program dnia. 9.00 Film animowany dla dzieci. 11.45 Dla żołnierzy. 12.15 Film fab. 13.40 Film dokument. 14.20 Spotkania muzyczne. 15.00 Klub filmowy. 16.10 Film muzyczny. 17.00 Koncert animowany. 17.40 Film fab. 19.30 Film. fab. 20.40 Teatr miniatur. 21.40 Film dokument. 22.05 Noworoczny „Płomyk".

ВЕДАЮЦЬ І ЛЮБЯЦЬ...

Ад 10 да 23 лістапада 1972 года прабываў у Польшчы па запрашэнню Саюза польскіх пісьменнікаў намеснік старшыні Саюза пісьменнікаў Беларусі Анатолій Грачанікаў. Ён падзяліўся сваімі ўражаннямі з Польшчы і сваімі творчымі планамі.

«Ніва»: Прашу Вас як члена дэлегацыі, якая наведала Польшчу, падзяліцца з чытачамі «Нівы» сваімі ўражаннямі аб прабыванні ў нашай краіне.

А. Грачанікаў: Так склалася, што я дагэтуль не меў магчымасці наведаць Польскую Народную Рэспубліку. Я з хваляваннем ехаў у краіну, пра якую многа чуў і ў якой прагнуў пабываць. Прыехаў я як член дэлегацыі савецкіх пісьменнікаў, у якой знаходзіліся адказны сакратар Саюза пісьменнікаў Украіны Іван Салдаценка, загадчык замежнага аддзела Саюза пісьменнікаў СССР Віктар Барысаў і я. Мэтай нашага прыезду было ўмацаванне традыцыйных ужо кантактаў савецкіх пісьменнікаў з пісьменнікамі Польскай Народнай Рэспублікі.

Мы пазнаёміліся з Варшавай, апрача гэтага, асабіста пазнаёміліся з многімі пісьменнікамі, якіх дагэтуль ведалі толькі па іх кніжках. Сярод гэтых пісьменнікаў хацелася б назваць перакладчыкаў беларускай літаратуры Левіна і Поляка.

Асабліва цікавай і хвалюючай для нас была сустрэча ў Лодзі — горадзе, вядомым сваімі рэвалюцыйнымі традыцыямі з часоў царскай імперыі і міжваеннага перыяду. І сам горад, і яго моладзь пакінулі ў нас незабыўныя ўражанні.

Наступным горадам у нашым падарожжы па Польшчы былі Кельцы. У гэтым горадзе мы сустрэліся з рабочай і вучнёўскай моладдзю, з прадстаўнікамі партыйных і адміністрацыйных улад, з супрацоўнікамі навуковых устаноў і бібліятэк. Аўтарскія сустрэчы, якія адбыліся ў механічным і будаўнічым тэхнікумах, а таксама ў Вышэйшай настаўніцкай і Мастацкай школах назаўсёды застануцца ў нашых сэрцах. Характар пытанняў з боку ўдзельнікаў сустрэч, іх зацікаўленасць праблемамі развіцця беларускай, украінскай і рускай літаратур сведчыць аб тым, што ў Польшчы ведаюць і любяць савецкую літаратуру.

Наступным пунктам нашага падарожжа быў Кракаў — горад цікавага гістарычнага лёсу, надзвычайнай архітэктуры і культурных традыцый. Мы бачылі начны і дзённы Кракаў, мы сустрэліся з яго людзьмі, мы схілілі галовы перад помнікам несмяротнаму Міцкевічу.

Н: Вы з'яўляецеся вядомым прадстаўніком маладой сучаснай паэзіі. Нашым слухачам будзе цікава даведацца аб вашай творчасці.

Г: Маладая сучасная паэзія працягвае лепшыя традыцыі, закладзеныя нашымі класікамі Купалам, Коласам, Багдановічам. Што датычыцца мяне, то я прыйшоў у літаратуру незвычайным шляхам. Пасля таго, як атрымаў адукацыю інжынера, я працаваў на заводзе, пасля ў маладзёжных арганізацыях. Вучыўся на літаратурных курсах у Маскве. Першыя мае вершы з'явіліся ў «Маладосці» ў 1960 годзе. Выйшлі мае кніжкі вершаў «Магістраль» і «Круглая плошча». Зараз выдавецтва «Мастацкая літаратура» рыхтуе мой новы паэтычны зборнік «Грыбная пара», які паявіцца на паліцах у 1973 годзе. Тэмай маёй паэзіі з'яўляецца сучасны чалавек у яго шматгранных сувязях з рэчаіснасцю. Гэта складаная тэма, на шляху да выяўлення якой ёсць у кожнага паэта свае здабыткі і свае выдаткі.

Н: Саюз пісьменнікаў Беларусі развівае практычнае супрацоўніцтва з польскімі пісьменнікамі. Якія вынікі гэтага супрацоўніцтва?

Г: Скажу толькі аб выніках гэтага супрацоўніцтва ў апошні перыяд. У Мінску выйшла «Анталогія паэтаў чырвонай Лодзі», у якую ўвайшло 50 аўтараў, пачынаючы ад Бранеўскага і Тувіма, а канчаючы маладымі сучаснымі паэтамі. Вершы многіх сучасных польскіх паэтаў друкавала таксама «Полымя». Лодзь у сваю чаргу выдала анталогію беларускай паэзіі «Беларускія вершы». Лодзінскае выдавецтва рыхтуе таксама да друку «Анталогію беларускага апавядання».

Н: Шкадуем, што Вы не паехалі на Беласточчыну. Дык можа захочаце перадаць чытачам «Нівы» некалькі слоў пажаданняў?

Анатоль Грачанікаў у размове з польскай пісьменніцай Северынай Шмаглеўскай.

Г: Я вельмі шкадую, што, наведаўшы Польшчу, не ўдалося мне пабываць на Беласточчыне і ў рэдакцыі «Нівы», якая карыстаецца вялікай цікавасцю ў Савецкай Беларусі. Газета асвятляе жыццё і Польшчы, і Беларусі і гэтым самым спрыяе ўмацаванню польска-савецкай дружбы. Нас цешыць, што ў Польшчы жыве і пульсуе беларускае слова. Хачу пажадаць беларусам у Польшчы як найлепшых поспехаў у асабістым жыцці і ў працы над будовай сацыялізму.

Гутарыў Алесь Барскі

НА НІВЕ БГКТ

СЯМ'Я МАНЦЮКОЎ З ДАЛЁКІХ МІКУЛІЧ

Пыталіся пра дарогу ў Мікулічы, а людзі ўсё адказвалі, што проста і яшчэ паказвалі рукой. Такой простай дарогай, мінуўшы Мілейчыцы, Рагачы, мы апынуліся ў Мікулічах.

Выгляд вуліцы нецікавы, але на ўпарадкаваных панадворках белыя бярозы і гэта выглядае прыгожа. За вёскай пачынаецца лес. Хату Манцюкоў знаходзім на канцы вёскі. Аказваецца, што гаварыць трэба прынамсі пра дзве хаты Манцюкоў, якія стаяць насупраць сябе. Новая хата належыць сыну Аляксандра і Насці Манцюк — Анатолію Манцюку. Стаіць яна на высокім падмурку, і асенняе сонца грае ў венецкіх вокнах. Уласнымі рукамі пабудаваў гэты дом Анатолій Манцюк, бо майстар ён, як кажуць, на ўсе рукі. З'яўляецца солтысам у вёсцы і вядзе інсемінацыйны пункт.

Янка Манцюк — адзін з вялікай сям'і — старшыня гуртка БГКТ.

фота Цаф — Сянько

У Аляксандра і Насці Манцюк шасцёра дзяцей. Усе ўжо павырасталі, але акрамя найстарэйшага Валодзі, які завандраваў далёка і ажаніўся ў Алецку, усе іншыя жывуць на месцы. Толік, як бачылі, ужо ажаніўся і ўстабілізаваўся ў роднай вёсцы. Трэці па старшынству Ваня і тры сястры Надзя, Вера і Марыя, яшчэ жывуць з бацькамі. Марыя нарадзілася толькі... праз 15 мінут за Верай. І таму абедзве падобныя, як кропля вады.

У гэтай вялікай сям'і амаль намацальна адчуваецца згода і дружба, жыццёвая энергія і працавітасць. Бацькі маладой шасцёркі Манцюкоў і самі яшчэ не старыя, але цяжкія пераправы на хвалях жыцця пакінулі на іх свой след. Анастасія — маці яшчэ круціцца, але Аляксандр — бацька цяжка хворы. Цела слабое, але розум ясны і, толькі пагаварыўшы з ім, бачым, як разумна гэты чалавек апанаваў нялёгкую філасофію жыцця, якая памагала яму і памагае пражыць.

Асабліва цяжкім быў для іх перыяд акупацыі. А размова пра гэта пачалася ад таго, што маці-Насця, называючы імёны сваіх дзяцей, сказала: «Мы маем яшчэ аднаго сына. Называецца Віцька».

Віцька ў пачатку вайны папаў у нямецкі палон і ўцёк адтуль. У сваёй цярністай дарозе на ўсход трапіў на Мікулічы і на Манцюкоў. Прытулілі яго да сям'і. Гаварыў «мамаша» і быў сынам. Найперш хаваўся на гаспадарцы, а як мілейчыцкае гестапа загадала выдаць усіх чужых, Віцьку перасялілі ў лес. Новыя бацькі насілі яму туды ежу і вопратку. У хату заходзіў рэдка. Часы былі цяжкія і небяспечныя. Тады ж забрала гестапа і Аляксандра Манцюка. Вёска злажыла подпісы на просьбе, каб выпусцілі яго. Выпусцілі, але адабралі здароўе. З таго часу і сам Аляксандр Манцюк ужо не начаваў у хаце. Вораг з кожным днём станавіўся больш лютым. Віцька пражыў да прыходу фронту і, развітаўшыся з новымі бацькамі, пайшоў далей. «Жыве цяпер добра наш Віцька», — кажа Насця Манцюк.

Малодшы сын і дочкі Манцюкоў нарадзіліся пасля вызвалення, і іхнюю гісторыю інакш раскажам. Маладыя Манцюкі інтрыгуюць сваёй актыўнасцю ў вёсцы і ваколіцы. Гэта людзі іншага чыну, які называецца працай і грамадскай дзейнасцю. Працы многа. Раз — усе працуюць на немалой гаспадарцы, а яшчэ — Ваня, Надзя — у прэзідыуме грамадскай рады ў Мілейчыцах, а Вера прадаўшчыцай у склепе ў Рагачах. Два — усе працуюць на культурнай ніве БГКТ. Вера і Марыя займаюцца песняй. Значыць, не толькі спяваюць яе, але збіраюць песні, ствараючы ўласныя спеўнікі. Адзін такі спеўнік маці, знайшоўшы, паказвала. Вера і Марыя прымалі ўдзел у аглядзе на беларускую песню і дайшлі аж да цэнтральнага агляду ў Беластоку. У хаце вісяць мандаліны, усе маладыя іграюць на іх. Хата Манцюкоў часта звініць песняй. Хопіць, каб Вера і Марыся, як кажа бацька, «сталі пець, то ўсе збіраюцца».

З Ванем пазнаёмілася як са старшынёй гуртка БГКТ у Мікулічах. Хацелася шырэй пагаварыць аб працы гэтага гуртка і яго планах. Ваня прызнаўся, што гурток яшчэ малады і працу яго яны ў бліжэйшы час намецяць. А людзі тутэйшыя моцна зацікаўлены ў арганізацыі клубнай працы. Новае памяшканне для яе ёсць у новай рамізе ў Рагачах. Вялікі пакой стаіць яшчэ пусты.

Пра патрэбу арганізаванай працы пачулі мы ў склепе, як наведалі Веру. Адна жанчына звярнулася да яе з прапановай: «Арганізуйце клуб». Чулі і ў радзе грамадскай, дзе Уладзімір Паўлючук з Рагачоў сказаў, што справа клуба стаяла на сходзе партыйнай арганізацыі ў Рагачах, якая мае звярнуцца па гэтаму поваду ў мясцовы ГС. Несумненна, пры такім жаданні ўсіх працаваць на культурнай ніве вынікі напэўна будуць добрыя. А ў будучым клубе і песня беларуская будзе напэўна спявацца шырока, і драмгурток паставіць не адну п'есу. Сілы маладыя ў гэтых вёсках ёсць. Як у Мікулічах, так і ў Рагачах не наракаюць на недахоп маладых і здольных людзей. Сям'я Манцюкоў — адна з многіх сем'яў сярод тутэйшага насельніцтва, якая праяўляе сардэчнасць і цеплыню ва ўзаемных адносінах і да госця з Беларускага таварыства ці «Нівы».

Вера Лейчук

У глыбі Белавежскай пушчы. Вёска Буды Гайнаўскага павету. Фота — М. Гайдук

БЕЛАРУСІЯНА

№ 12 «Кантрастаў» — штомесячніка Беластоцкага таварыства культуры прысвечаны 50-ай гадавіне ўтварэння СССР. Матэрыялы гавораць аб цеснай дружбе і супрацоўніцтве паміж Польшчай і Савецкім Саюзам, аб удзеле палякаў у Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, ёсць успаміны аб другой сусветнай вайне, у тым ліку і аб вызваленні Беласточчыны.

Варта падкрэсліць артыкулы, звязаныя з Савецкай Беларуссю. І так, Мікалай Грыгорчук у публікацыі пад загалоўкам «Тры сустрэчы» расказвае аб пабыўцы настаўнікаў Беласточчыны ў 1972 годзе на Беларусі і арганізаванай для іх экскурсіі ў калгас імя М. Суворава ў Любанскім раёне, аб пабыўцы ў Хатыні — вёсцы, якую разам з людзьмі знішчылі немцы. Многа гаворыцца таксама ў гэтым артыкуле аб шчырасці і гасціннасці беларусаў, аб многіх іншых спатканнях.

У літаратурнай частцы месячніка шырока прадстаўлена беларуская літаратура. Надрукавана апавяданне Васіля Быкава «На возеры». Пераклад зрабіў Віктар Рудчык.

«Кантрасты» знаёмяць таксама чытачоў з другім таленавітым пісьменнікам Савецкай Беларусі — Андрэем Макаёнкам. Змешчаны фрагменты трагікамедыі Андрэя Макаёнка «Трыбунал» у перакладзе Леха Пятроўскага. Як ужо інфармавала «Ніва», з гэтай п'есай будзе выступаць беластоцкі драматычны тэатр імя А. Вянгеркі.

З беларускай паэзіі змешчаны ў «Кантрастах» верш Дануты Бічэль-Загнетавай, які пераклаў на польскую мову Тадэўш Хрусцялеўскі. (мх)

ПАЎГОДА ПАСЛЯ ПАЖАРУ

Прайшло вось паўгода ад таго суднага дня для вёскі Вілянова ў Сямяціцкім павеце, калі над ёю заспяваў сваю злавесную песню «чырвоны певень».

Як жывуць пагарэльцы з Вілянова, як уладкаваліся яны на зіму?

Найперш прашу, каб адказаў на гэтыя пытанні старшыня прэзідыума ПРН у Сямяцічах Аляксандр Іванюк.

— Мне здаецца, — гаворыць ён, — што мы як прадстаўнікі народнай улады зрабілі ўсё, што маглі і што трэба было зрабіць, каб магчыма найбольш памагчы пагарэльцам з гэтай вёскі. Я сам некалькі разоў ездзіў у гэтую вёску, каб асабіста паглядзець, як ажыццяўляецца апрацаваны намі план дапамогі пацярпеўшым. ПЗУ хутка і спраўна выплаціў рэкампенсату за застрахаваную маёмасць, аддзел архітэктуры без ніякіх лішніх фармальнасцей выдаваў дазволы на адбудову пагарэлых будынкаў, гандлёвыя прадпрыемствы абавязаны былі ў першую чаргу забяспечыць будаўлянымі матэрыяламі тых гаспадароў, у якіх згарэлі будынкі. Калі, для прыкладу, не хапіла гваздзей, мы пасылалі самаход за імі аж у Беласток. Тым пагарэльцам, у якіх пайшло з дымам усё хатняе абсталяванне, ежа і вопратка, за грошы з фонду грамадскай дапамогі мы адразу ж даставілі харчы і адзежу.

Пажар у Вілянове пачаўся з таго боку, дзе дарога вядзе ў Клюковічы. Тут ужо свежым дрэвам і новенькай чарапіцай ганарацца хлявы і клуні.

Заходжу на панадворак солтыса Уладзіміра Ваўрэнюка. Ён адзін з тых, хто найбольш пацярпеў у час пажару.

— У мяне згарэлі хлявы, клуня, конь, некалькі штук свіней, матацыкл ВСК, электрычны рухавік і іншыя сельскагаспадарчыя прылады, — кажа ён.

— Якую дапамогу атрымалі вы ад дзяржавы?

— Даволі вялікую, — адказвае ён. — Без гэтай дапамогі не змог бы я адбудавацца.

Аграмадная клуня ў яго ўжо пад чарапіцай. Яна намнога большая ад старой, згарэўшай, якая стаяла пад саламянай страхой. Адбудаваны таксама і той хлеў з пустакоў, у якім стаяў няшчасны конь.

— А каня я ўжо купіў другога, — гаворыць солтыс. — Толькі дарагі ён страшэнна. Прыйшлося далажыць яшчэ столькі ж да таго, што я атрымаў ад ПЗУ за згарэўшага.

— А іншыя пагарэльцы як сабе даюць рады?

— Ніхто пад голым небам ужо не жыве — гаворыць солтыс. — Вось хаця б гэтая старая Акуліна, якая чуць сама не згарэла ў сваёй хаце. Атрымала ад ПЗУ 67 тысяч злотых рэкампенсаты, купіла сабе гатовы будынак, які прыстасавала для сваіх скромных патрэб і хапіла яшчэ грошай на хлеў.

Мураванку Генрыка Лэндскага відаць здалёк. Тады ў чэрвені засталіся ад яе адны толькі закопчаныя сцены. Цяпер яна ўжо пад дахам, за шыбамі відаць кветкі і новенькія фіранкі — неадлучны прызнак жыцця. Сам гаспадар яшчэ ў лесе, ён працуе ў Нурэцкім надлясніцтве.

— От, неяк з горам, з бядою адбудаваліся, — кажа мне яго жонка. — ПЗУ выплаціла нам 174 тысячы рэкампенсаты, надлясніцтва дало бясплатна дрэва на будову, ад прафсаюзаў муж атрымаў сем тысяч злотых беззваротнай пазыкі...

— Толькі, — працягвае жанчына, — заплацілі нам за адну хату, а згарэла ж і другая, старая. Ці пісаць, каб яшчэ нам заплацілі за другую хату?

І солтыс Ваўрэнюк таксама наракае, што яму не заплацілі за матацыкл, бо не меў застрахавання тыпу «аўтакаска».

— Што ты пра гэта думаеш? — пытаю ў дырэктара мясцовай школы Анатоля Мартыновіча, які з'яўляецца душой грамадскага жыцця ў Вілянове.

— Асабліва нельга мець прэтэнзій да ўлад. З іх боку дапамога была вялікая.

Мартыновіч запрашае мяне ў клуб. Ён багата абсталяваны.

— Сёння ў праграме заняткаў — савецкі фільм, — інфармуе маладзенькая загадчыца клуба. — Гэта з нагоды 50-годдзя Савецкага Саюза.

Аб знамянальным юбілеі ўсходніх суседзяў напамінаюць таксама дэкаратыўныя элементы, якімі ўпрыгожаны клуб.

Дык Вілянова перамагло стыхію. Яго жыхары вярнуліся да поўнага жыцця.

Віктар Рудчык

У спулдзельцаў з Кандратак

Як вядома, спажывецкіх прадуктаў трэба нам усё больш. А на Беласточчыне высокаўраджайнай зямлі малавата. На кепскай зямлі сяляне не заўсёды патрапяць добра гаспадарыць і, калі гэта не дае ніякіх эфектаў, адракаюцца ад яе. Такім чынам ствараюцца нявыкарыстаныя зямельныя рэзервы і прыбывае нам аблогаў, якія пераймае дзяржава, утвараючы дзяржаўны фонд зямлі (ПФЗ). Пакінутыя зямельныя ўгоддзі, так званую «нічыю зямлю» загаспадарваюць ПГР-ы, МБМ-ы, кааператывы.

Больш 200 гектараў пакінутай зямлі загаспадарыў кааператыў з Кандратак Беластоцкага павету. Раней заснаваўся тут філіял дарожкаўскага кааператыва, а зараз кандрацкі кааператыў пачаў самастойную дзейнасць. Сёлета спулдзельцы сабралі даволі высокі ўраджай збожжавых культур. Прадалі яны дзяржаве 180 тон жыта. Сеялі яны таксама авёс, лубін і сырадэлю. Члены спулдзельні гадуюць 15 тысяч курэй і прадаюць іх, калі тыя праз 10 тыдняў маюць ужо адпаведную вагу.

Кааператыў налічвае 25 членаў (пераважна з Кандратак і па некалькі асоб з суседніх вёсак Ганчароў і Ялоўкі). У яго распараджэнні знаходзіцца пяць трактараў з камплектамі падвесных машын, камбайнам «Вістуляй» і іншымі сельскагаспадарчымі машынамі агульнай вартасці 1,5 мільёна злотых. На кааператыўным пляцы бачылі мы, як растуць сцены шопкі для авечак, якіх ёсць 30 штук, а будзе 500. З боку брайлерні ідзе пабудова сацыяльнага памяшкання і складу на пашы.

Але гэта далёка не ўсё, што будзе тут пабудавана ў недалёкай будучыні. Яшчэ да 1975 года будуць пабудаваны жылыя дамы для сем'яў спулдзельцаў, святліца, абора на 90 свінаматак, аўчарня на 500 авечак, гаражы, рамонтныя варштаты. Ужо ў наступным годзе спулдзельцы намераны сеяць на сваіх сенажацях шляхетныя сарты траў. Задумалі яны таксама развесці рыбагадоўлю ў ставах. Усе члены кааператыва задаволены працай і даволі высокімі заробкамі. А вось калі б ніхто не захацеў заняцца «нічыёй зямлёю», не было б гэтага. Не давалі б даходу пакінутыя аблогі.

Я. Цялушэцкі

КЛУБ У КАМЕНІ

Жыхарам Каменя зайздросцяць суседнія вёскі клуба. Вялікая вёска Курашава не мае клуба, а ў Камені ёсць. Наракаюць курашаўцы на тое, што няма ў іх добрага арганізатара. А калі гавораць аб Камені, тады падкрэсліваюць, што там дружны народ, а перш за ўсё моладзь.

Давялося мне нядаўна наведаць клуб «Руху» ў Камені. Да ацэнкі курашаўцаў дадам я яшчэ адзін элемент. Не толькі дружныя там людзі, але і культурныя. Шануюць свой цэнтр культурнага жыцця, а загадчыца клуба Вера Сегень арганізуе ў ім пры дапамозе гуртка і аддзела БГКТ у Гайнаўцы цікавыя мерапрыемствы, сустрэчы з журналістамі «Нівы», беларускімі літаратарамі, на якія людзі заўсёды прыходзяць.

Тут кожны вечар ёсць шмат наведвальнікаў, і старэйшых і малодшых. У клубе цікавая дэкарацыя. Зараз у ім ёсць фотавыстаўка, прысвечаная дасягненням СССР. (мх)

АЛІМПІЯДА СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫХ ВЕДАЎ

У павятовых алімпіядах сельскагаспадарчых ведаў, якія прайшлі ў канцы лістапада ў Гайнаўскім і Бельскім паветах, прымалі ўдзел вучні сельскагаспадарчых школ, удзельнікі сельскагаспадарчых курсаў, а таксама маладыя жыхары вёсак, якія самастойна вядуць гаспадарку.

У павятовых элімінацыях у Гайнаўскім павеце прымала ўдзел каля 50 асоб. Найлепш падрыхтаваліся Валянціна Аўласюк з Новаберазова, Мікалай Саковіч з Клейнік, Анатоль Харытанюк і Мікалай Нестэрук з Барка.

У Бельскім павеце найвышэйшую ацэнку атрымалі маладыя гаспадары Тадэуш Галэмбецкі з Галёнак, Зыгмунт Карпесюк з Тапчэва і Генрык Кавердэй з Лубіна Касцельнага. (ця)

Перамаглі ляўкоўскія школьнікі

У кастрычніку 1972 года адбыліся спаборніцтвы школьных спартыўных каманд у катэгорыі пачатковых школ на кубак старшыні Рады аддзела ВСС «Сполэм» у Гайнаўцы. У спаборніцтвах прымалі ўдзел многія школьныя каманды з цэлага павету, між іншым, са школ у Койлах, Гайнаўцы, Белавежы. Перамагла школьная спартыўная каманда з Старога Ляўкова ў наступным складзе: Марыя餐餐 Каролька, Яўгенія Карпюк, Аля Рэент, Ірэна Каролька, Ірэна Бандарук і Яўген Драўноўскі.

Варта адзначыць, што заняткі ў стараляўкоўскай школе вядзе малады настаўнік Яўген Валкавыцкі. Школа добра забяспечана спартыўнымі прыладамі. Члены СКС маюць нават спартыўныя касцюмы.

Тэкст і фота (ця)

Пераможцы на кубак старшыні Рады аддзела ВСС у Гайнаўцы.

ГРАМАДСКІ ЧЫН ЖЫХАРОЎ ВАСІЛЬКОВА

Сёлета жыхары Васількова Беластоцкага павету выканалі грамадскага чыну на суму каля 400 тысяч злотых. Найбольш працавалі пры пабудове дарог, спалучаючых Васількаў з Дамброўкамі, Навадворцамі і Панеркамі. Самі яны абсталявалі дзіцячую пляцоўку для гульняў пры жыллёвым кааператыве, адрамантавалі спартыўнае стрэльбішча, памалявалі агароджу прадшколля, паклалі бетон на школьным пляцы. Асабліва многа папрацавалі грамадскім чынам члены мясцовай супрацьпажарнай каманды. Звезлі яны цэглу на пляц будовы новай стражацкай рамізы, адрамантавалі дах у старой рамізе і памалявалі ў ёй клубны зал. (ця)

Факты гераічнага мінулага

Адкрыццё ў гэтым годзе Музея гісторыі рэвалюцыйнага руху ў Гайнаўцы з'яўляецца знамянальнай падзеяй у высакароднай справе ўшанавання сучаснікамі яе гераічнага мінулага. Асабліва ж дастойны памяці рабочы клас Гайнаўкі, які «сваёй свядомай рэвалюцыйнай дзейнасцю, непрымірымасцю ў барацьбе з буржуазіяй, вялікай улюбёнасцю да свабоды і грамадскай справядлівасці заслужыў, што гэты горад здабыў сабе ганаровую назву «Чырвонай Гайнаўкі», — канстатуецца ва ўводным слове да «Праваднікa-інфарматара па Музеі гісторыі рэвалюцыйнага руху ў Гайнаўцы». — Тут, на Гайнаўскай зямлі, выкоўваўся ў штодзённых класавых змаганнях пралетарскі інтэрнацыяналізм. Тут, у брацкай дружбе развіваўся і мацнеў саюз польскіх і савецкіх партызанаў у барацьбе з ненавісным супольным ворагам. Тут таксама знаходзілася кузня палітычных і грамадскіх кадр, з якой выйшла вялікая колькасць дзеячоў, узмоцніўшых маладыя органы народнай улады найлепшымі, найболей загартаванымі і адданымі людзьмі для супольнай справы — сацыялізму».

«Праваднік-інфарматар па Музеі гісторыі рэвалюцыйнага руху ў Гайнаўцы»*) выйшаў з друку аднaчасова з адкрыццём музея і належыць пяру вядомага на Беласточчыне збіральніка і даследчыка матэрыялаў рэвалюцыйнага мінулага рэгіёну і аўтара шэрагу каштоўных публікацый — Барыса Нікіцюка.

Перш за ўсё выданне прадстаўляе аддзелы экспазіцый музея, сцэнарый якіх апрацавалі мгр Б. Нікіцюк і мгр З. Тамчонак. У музейных зборах знаходзяцца матэрыялы, якія ахопліваюць амаль 150-гадовую гісторыю Гайнаўшчыны — адкрываюцца яны паказам аперацый паўстанцкіх атрадаў у 1831 годзе ў раёне Белавежскай пушчы і заключае іх аддзел, прысвечаны сённяшняму дню Гайнаўкі як вядомага ва ўсёй нашай краіне цэнтра дрэваапрацоўчай прамысловасці і дасягненням у развіцці сельскай гаспадаркі, асветы і культуры ў Гайнаўскім павеце.

Аўтар «Праваднікa» не толькі паказвае матэрыялы, сабраныя ў музеі, але і падае гістарычныя факты, якія да гэтага часу не былі аб'ектам вывучэння. Дзякуючы гэтаму належная ўвага адведзена гайнаўчанам — удзельнікам Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны. Сярод іх былі і Якуб Мартынюк з Новаберазова — артылерыст са славутага браняносца «Аўрора», і дзесяткі салдат і камандзіраў Чырвонай Арміі, што змагаліся на шматлікіх франтах у абарону маладой Савецкай улады.

Разам з узнікненнем драўніннай прамысловасці ў Гайнаўцы на арэну класавых баёў у міжваеннай Польшчы выступіў гайнаўскі пралетарыят, змаганнямі якога кіравала Камуністычная партыя Заходняй Беларусі. У гайнаўскім рабочым асяроддзі дзейнічалі таксама Польская сацыялістычная партыя і класавыя прафесіянальныя саюзы. КПЗБ пашырыла сваю працу на ўвесь Гайнаўскі павет, і не было ў ім ніводнага мястэчка ці сяла, дзе б не вяла актыўнай работы мясцовая партыйная арганізацыя. У легальную прагрэсіўную арганізацыю Беларускую сялянска-рабочую грамаду, якою кіравала КПЗБ, уваходзіла ў былым Бельскім павеце (ён ахопліваў тады і цяперашнюю Гайнаўшчыну) каля 3 тысяч членаў. Барацьба працоўных супраць буржуазіі і санацыйнага ўраду была непрымірымай і крывавай: лілася кроў у часе разгрому паліцыяй павятовага з'езду «Грамады» ў Старым Беразове ў 1926 годзе і падалі забітыя рабочыя ў ходзе забастовак у Гайнаўцы.

Паўтара года стваральнай працы, авеянай жыватворчымі ідэямі пабудовы сацыялістычнага грамадства, у часе ўваходу Гайнаўшчыны ў склад Беларускай ССР былі раптоўна спынены гітлераўскім нашэсцем. Фашысты мячом і агнём імкнуліся абярнуць Гайнаўшчыну ў пустэчу, каб толькі зламаць у ёй партызанскі рух. Дзесяткі сёлаў і вёсак фашысты разграбілі, спалілі і зааралі, расстралялі тысячы жыхароў, сярод іх малалетак-дзяцей і дастойных старцаў, выгналі ў вечнае ярмо ў Нямеччыну, на паднявольную працу для фашысцкага Райху моладзь. Але Чырвоная Гайнаўшчына не скарылася — на гітлераўскі тэрор адказала збройнай барацьбой соцень партызанаў. Ішлі пад адхон дзесяткі паяздоў, гружаных ваеннай тэхнікай, гінулі сотні фашыстаў.

Калі ж у ліпені 1944 года на Гайнаўшчыну разам з Савецкай Арміяй і Войскам Польскім прыйшла свабода, гайнаўчане энергічна прыступілі да адбудовы свае зямлі з руін і папялішчаў. Неймаверна цяжка працавалі яны над закладкай асноў сацыялістычнага ладу — з рук рэакцыйнага падполля гінулі найлепшыя сыны Гайнаўшчыны, а полымя пажараў — няраз ахоплівала ўцалеўшыя ад фашысцкіх забойцаў вёскі. І зноў Чырвоная Гайнаўшчына не паддалася: выраслі ў ёй новыя фабрыкі і заводы, светлыя жылыя дамы, прыгожыя школы.

Рэкамендуючы чытачам «Праваднік-інфарматар па Музеі рэвалюцыйнага руху ў Гайнаўцы» для ўважнага прачытання і абавязковага наведання музея, аднaчасова не магу не выказаць свайго пераканання ў тым, што гэтае выданне павінна быць пачаткам шырокіх навуковых даследаванняў, якія ў выніку далі б грунтоўную манаграфію па гісторыі Гайнаўшчыны. Гераічнае мінулае Гайнаўскай зямлі дастойна такога выдання.

Мікалай Гайдук

*) Borys Nikitiuk, Przewodnik-Informator Muzeum Historii Ruchu Rewolucyjnego w Hajnówce, Гайнаўка 1972.

Гміны якія яны ?

Новая гміна, згодна з пастановамі VI з'езду ПАРП, павінна стаць моцным грамадска-эканамічным мікрарэгіёнам. Яе ўлады атрымалі шырокія правамоцтвы, якія даюць магчымасці правільна рэалізаваць заданні, звязаныя з інтэнсіфікацыяй і мадэрнізацыяй сельскагаспадарчай прадукцыі, а таксама лепш забяспечваць бытавыя і сацыяльна-культурныя патрэбы вясковага насельніцтва.

У 1954 годзе ў Беластоцкім ваяводстве было створана 550 грамадскіх рад. Былі гэта адзінкі тэрытарыяльна і эканамічна слабыя. У сувязі з новымі вымаганнямі, якія выклікала жыццё і грамадска-эканамічны прагрэс, ВРН, пачынаючы ад 1958 года, паступова ліквідавала грамады. Былі ліквідаваны 203 грамады. Такім чынам, у 1972 годзе налічвалася іх 247. Нягледзячы на гэта, многія з іх надалей былі слабымі адзінкамі, а іх раздробленасць не спрыяла правільнаму фарміраванню гаспадарчых і бытавых пляцовак, якія вельмі часта знаходзіліся па-за межамі грамады.

Ад паслязаўтрашняга дня ў ваяводстве пачнуць дзейнічаць 133 гміны, а кожная з іх у сярэднім будзе налічваць 125 кв. км і каля 6 тысяч насельніцтва. Аднак трэба памятаць, што 23 гміны будуць мець больш 8 тысяч насельніцтва, 30 гмін на сваёй тэрыторыі будзе налічваць 20 — 30 тыс. гектараў зямлі, а 9 — больш чым 30 тыс. гектараў. Неабходна дадаць, што некаторыя гміны, як, напрыклад, Белавежа тэрытарыяльна будзе вялікай (20 тыс. гектараў), але колькасць насельніцтва дасягне толькі 3,5 тыс. чалавек. Гэта звязана з малой колькасцю засялення, прыпадаючай на адзін квадратны кіламетр. Сярэдняе засяленне на 1 кв. км у краіне — 105 чалавек, у Беластоцкім ваяводстве — 51 чалавек, а ў Гайнаўскім павеце — 36.

Праца новай гміны будзе залежаць ад многіх спраў. Першай і асноўнай будзе сельскагаспадарчая прадукцыя. Валавая сельскагаспадарчая прадукцыя сярэдняй статыстычнай гміны складзе 132 мільёны зл., а таварная прадукцыя — 47 мільёнаў зл.

Прадугледжваецца, што сярэдняя статыстычная гміна пры дапамозе 37 пунктаў скупкі будзе скупляць 1900 тон збожжа, 1110 тон бульбы, 370 тон жывёлы і 504 тоны свініны. Гэта многа, калі возьмем пад увагу факт, што грамада скупляла 26 тон жывёлы і 285 тон свіней.

У сярэднім на тэрыторыі гміны будзе працаваць адна МБМ, але ПОМ або яго філіял будзе абслугоўваць у сярэднім аж дзве гміны. Хаця прадбачвалася лакалізаваць гміны ў мясцовасцях, найлепш забяспечаных установамі бытавых паслуг, аказалася, што ў 56 мясцовасцях няма ГС-аў, у 18 — СОП, у 3 — пошт, у 41 — пастарункаў міліцыі, а ў 4 — пачатковага школьніцтва.

Большасць гэтых устаноў будзе створана ў гмінных цэнтрах ад 1 студзеня 1973 года. Напрыклад, ВЗГС ва ўсіх сядзібах гмін, дзе няма праўлення ГС, створыць філіялы гмінных спулдзельняў, якія будуць выконваць усе галіны гаспадарчай дзейнасці спулдзельні. Спулдзельчыя банкі таксама створаць 33 філіялы, якія атрымаюць новыя правы, асабліва ў галіне крэдытавання.

У кожнай гміне за парадкам і бяспекай будуць сачыць міліцыянеры 106 гмінных пастарункаў, 21 гмінна-гарадскога і 6 камісарыятаў МО, абслугоўваючых аднычасова павятовыя гарады і гміны.

Ад 1 студзеня 1973 года будуць ствараць гмінныя спулдзельні сельгасгурткоў. Пакуль што арганізуюцца яны ў адным выбраным павеце, а ў астатніх паветах на адной спулдзельні ў вызначанай гміне. Апрача таго, у кожнай гміне будуць створаны рады старшынь сельгасгурткоў.

Каб новыя гміны маглі правільна развівацца, патрэбныя пэўныя ўзоры. У сувязі з гэтым у Беластоцкім ваяводстве будзе створана 6 узорных гмін: у Штабіне, Тыкоціне, Ліпску, Калінове, Кляшчэлях і Візне. Паколькі маюць яны быць узорам для іншых гмін, атрымаюць усе ўстановы і гаспадарчыя адзінкі, асабліва звязаныя з сельскагаспадарчай прадукцыяй і паслугамі.

У наступных гадах у гмінах будуць створаны спулдзельні сельскагаспадарчых спулдзельняў. Будуць гэта прадпрыемствы з рознай спецыялізацыяй, якія будуць займацца паслугоай дзейнасцю ў галіне тэхнічнай абслугі сельскагаспадарчых машын. Апрача таго, будуць дзейнічаць асноўныя прадпрыемствы паслуг, а асабліва электратэхнічных прылад і прадметаў дамашняга ўжытку. Будуць таксама ў гмінах самастойныя рамонтна-будаўнічыя адзінкі.

А. К.

Фальклор

КАЛЯДНАЯ*

Allegretto

Ой, по прыз-бонь-цы по зо-ло-тэнь-куй, Ко-ля-да!

Ой, по прызбоньцы
по золотэнькуй,
Коляда!
Молода Олечка дочку малечку,
Повіла!
А уповівшы, врадовалася,
Коляда!
Врадовавшыся, лісты пісала,
Коляда!
Лісты пісала, до Ванечкі слала,
Коляда!
Поехав Ваня на полёване,
Коляда!
Заполёвав он тры огороды,
Коляда!

В пэршум огороді жыто-пшэніца,
Коляда!
В другум огороді грушкі-яблушкі,
Коляда!
В трэтюм огороді вішні-чэрэшні,
Коляда!
Жыто-пшэніцю самі ізожнэмо
Коляда!
Грушкі-яблушкі самі оборвэмо,
Коляда!
Вішні-чэрэшні самі обишчыкнэмо,
Коляда!
Дочку-малечку самі згодуемо,
Коляда!
Выгодовавшы, замуж оддамо,
Коляда!

*) Песня спяваецца каляднікамі на першы дзень каляд маладой пары, у якой нарадзілася першая дачка.

Ад Марыі Парфенюк, 1951 года нараджэння, Ані Грыгарук, 1945 года нараджэння, і Ніны Грыц, 1952 года нараджэння, вёска Кленікі, Гайнаўскага павету, запісаў 15 лістапада 1972 г. Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Эдуард Гойлік.

ПАПОЎНІЎСЯ ГУРТОК БГКТ У ЗАЛУКАХ

Членскія дэкларацыі падпісваюць жыхаркі вёскі Залукі Яўгенія Паплаўская і Анна Арцішэўская.

7 снежня г.г. адбыўся сход гуртка БГКТ у вёсцы Залукі Беластоцкага павету. У сходзе прымалі ўдзел старшыня і сакратар павятовага аддзела БГКТ у Беластоку. Старшыня аддзела паінфармаваў прысутных аб задачах гурткоў БГКТ у святле пастаноў VII з'езду БГКТ. Пасля абмяркоўвалася праца гуртка БГКТ у Залуках. На заканчэнне сходу членскія дэкларацыі падпісала 28 асоб. Цяпер залукаўскі гурток БГКТ налічвае 40 членаў і з'яўляецца адной з найбольш масавых арганізацыяў.

Тэкст і фота (ця)

Цікавая брашура аб СССР

Нядаўна Ваяводскае праўленне статыстыкі ў Беластоку выдала брашуру «50 год СССР». Яе аўтары мгр Е. Ганн і мгр Т. Міранюк змясцілі дзевяцістаронкавы ўступ пад загалоўкам «Развіццё і дасягненні Савецкага Саюза», а далей 23 старонкі статыстычных табліц.

Цікава і вельмі змястоўна напісаны ўступ можа быць выкарыстаны як даклад на вечарыны, акадэміі з нагоды 50-годдзя СССР у гуртках ТППР і ўстановах, а далучаныя статыстычныя весткі ствараюць магчымасць дапаўнення дакладаў у залежнасці ад асяроддзя, можна таксама выкарыстаць іх пры выкананні розных візуальных планшаў — дыяграмаў аб развіцці прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарту, навукі і культуры ўсяго СССР, яго пасобных рэспублік, можна нават параўнаць гэтыя паказчыкі развіцця з дасягненнямі іншых краін свету.

Выхад гэтай каштоўнай брашуры — цікавая праява нашай рэгіянальнай ініцыятывы. Змяншае яе крыху невялікі тыраж (1000 экземпляраў), які ў большасці перададзены Ваяводскаму праўленню ТППР.

(ую)

Найлепшыя ў Валілах

У вёсцы Валілы шмат добрых гаспадароў, перадавых жывёлагадоўцаў.

Аляксандр Савіцкі ў 1972 годзе прадаў дзяржаве 10 кормнікаў і два бычкі. Віктар Адамчык завёз на пункт скупу 8 кормнікаў, а Уладзімір Лісоўскі і Міхась Шарамэта па 7 кормнікаў.

Працавіты і перадавы гаспадар таксама Жэнік Грэсь. Ён у гэтым годзе прадаў дзяржаве 9 тон бульбы, а за кантрактацыю атрымаў 1000 зл. узнагароды. Да канца гэтага года прадасць тры кормнікі, якія напэўна, як заўсёды, пойдуць у першую катэгорыю. Варта адзначыць і тое, што ў Жэніка Грэся пабудаваны найбольшыя і найлепшыя хлявы. Ёсць у іх пасярэдзіне шырокі калідор (даўжыня хляву 18 м, шырыня 9 м), у які можна свабодна ўязджаць возам. Па абодвух баках калідора стаяць 5 кароў, ёсць таксама 2 мацёры, 11 малых парасят, 3 кормнікі і 1 конь. Жонка Грэся гадуе каля 50 штук курэй, ад якіх хапае яек і сабе і на продаж. Грэсі нядаўна пабудавалі добрае і вялікае гумно, пабудавалі таксама бетонную піўніцу, на якой будзе пастаўлена на наступны год нешта накшталт летняй кухні.

Добрыя хлявы і прыгожую хату мае ў Валілах Мікалай Дуброўскі. Жывёлагадоўля ў яго займае важнае месца. І свінні і каровы ў яго добра дагледжаны. Трымае ён дзяржаўнага быка, дзякуючы якому ў вёсцы разводзіцца пародзістыя каровы.

Тэкст і фота М. Хмялеўскі

Мікалай Дуброўскі поіць кароў.

З пасольскай дзейнасці

Ад імя Беласточчыны ў Сейм выбрана 17 паслоў. Распачалі яны працаваць у розных галінах дзейнасці парламента. Нашы паслы з'яўляюцца членамі 24 сеймавых камісій, гэта значыць, што некаторыя засядаюць у двух камісіях. Чатыры паслы з'яўляюцца намеснікамі старшыні камісіі, некаторыя працуюць у падкамісіях, а адсюль часта выязджаюць у камандзіроўкі па краіне і за мяжу.

У ваяводстве паслы згуртаваны ў так званым Ваяводскім пасольскім калектыве, які не з'яўляецца ніякім органам, а проста ўстановай, якая як бы прадаўжае дзейнасць Сейма; тут паслы выказваюць свае погляды на тэму развіцця ваяводства і краіны, а таксама выслухоўваюць інфармацыі ваяводскіх адміністрацыйных улад адносна спраў ваяводства.

У гэтым годзе адбылося сем пасяджэнняў ВЗП. Паслы пазнаёміліся з перспектыўнай праграмай жыллёвага будаўніцтва, з праграмамі адносна адміністрацыйнай рэформы, выслухалі інфармацыі аб лекарскай апецы на вёсцы і г.д.

Выпрацаваны цікавыя формы дзейнасці. Паслы не толькі выслухоўваюць інфармацыі мясцовых улад, але часта самі ствараюць рабочыя групы, якія едуць і даследуюць справы на месцы. Затым апрацоўваюць матэрыялы і дыскутуюць на пленарных пасяджэннях ВЗП. Так, напрыклад, было з планам будаўніцтва. Апрача інфармацыі старшыні Прэзідыума ВРН, дзве групы паслоў апрацавалі свае матэрыялы. У выніку дыскусіі паслы прыйшлі да вываду, што некаторыя справы трэба ўзняць на пленарным пасяджэнні Сейма. Аб гэтым гаварыў у Сейме пасол Ян Война. Часам такія справы канчаюцца ў кабінеце прэм'ера або міністра, а часам паслы проста прымаюць інфармацыю.

Апрача таго, нашы паслы правялі больш 130 сустрэч з выбаршчыкамі, на якіх расказвалі аб працы Сейма, дыскутавалі над справамі развіцця і актывізацыі асяроддзяў, кансультаваліся наконт праектаў законаў, складзеных у Сейм. У часе сустрэч, у якіх прыняло ўдзел больш 20 тысяч выбаршчыкаў, выступала больш тысячы людзей, было ўнесена 230 прапаноў, якія патрабавалі ўмяшання паслоў.

Апрача таго, паслы сустракаюцца з сваімі выбаршчыкамі ў часе дыжурстваў. Людзі прыходзяць сюды з рознымі справамі, часта індывідуальнымі і вельмі цяжкімі. Паслы ў часе дыжурстваў прынялі больш 200 такіх спраў. І што характэрна, што большасць іх магла б быць уладкавана адпаведнымі органамі адміністрацыі і без дапамогі паслоў.

(ак)

ВЯЛІКІ КОНКУРС

ГРУЗІНСКАЯ САВЕЦКАЯ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЯ РЭСПУБЛІКА

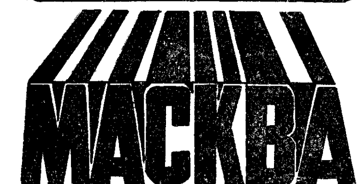
Грузінская ССР утворана 25 лютага 1921 года. 12 сакавіка ўвайшла яна ў Закаўказскую СФСР і ў яе складзе 30 снежня 1922 года — у Саюз ССР. Пасля рэарганізацыі Закаўказскай СФСР увайшла 5 снежня 1936 года ў Саюз ССР. У Грузінскую ССР уваходзяць Абхазская Аўтаномная ССР, Аджарская Аўтаномная ССР і Паўднёва-Асецінская аўтаномная вобласць. Тэрыторыя Грузінскай ССР — 69,7 тысячы кв. км, насельніцтва — 4 мільёны 789 тысяч чалавек. Сталіца рэспублікі — горад Тбілісі.

Грузія — маляўнічая горная краіна, горамі і прадгор'ямі ў ёй занята каля 87 прац. усяе тэрыторыі. На поўначы знаходзіцца магутны хрыбет Вялікага Каўказа з самымі высокімі вяршынямі — гарой Шхара (5058 м вышыні) і гарой Казбек (5047 м вышыні), паўднёвая частка рэспублікі занята горамі Малога Каўказа. Паміж Вялікім і Малым Каўказам праціраюцца міжгорныя нізіны: Калхідская, Унутрыкартлійская, Ніжнекартлійская і Алазанская. На іх канцэнтруецца асноўная частка насельніцтва рэспублікі, амаль усе яе гарады, прамысловасць, засевы, плантацыі, сады і вінаграднікі. Густая сетка горных рэк у значнай частцы скарыстана для пабудовы гідраэлектрастанцый і навадненння зямель. Сярод горных азёраў асабліва прыгожае возера Рыца. Для большай часткі Грузіі (ніжэй 500 м) уласцівы субтрапічны клімат з умеранна халоднай зімой і гарачым доўгім летам. На ўзбярэжжы Чорнага мора сярэдняя гадавая тэмпература ўтрымоўваецца каля +15 градусаў.

У Грузіі ёсць значныя запасы карысных выкапняў: каменнага вугалю (Ткібульскае і Ткварчэльскае месцазнаходжанні), нафты (Кахеція), марганцавых рудаў (Чыятурыя) і шэрагу іншых багаццяў. У рэспубліцы знаходзіцца каля 1300 лячэбных мінеральных крыніц. У Грузінскай ССР развіты чорная металургія, машынабудаванне, апрацоўка металаў, паліўная, лёгкая і спажывецкая прамысловасці. На высокім узроўні знаходзіцца сельская гаспадарка, асабліва садаводства. Асноўнымі сельскагаспадарчымі культурамі Грузіі з'яўляюцца: чай, вінаград, лаўр, кукуруза, пшаніца, а таксама мандарыны, апельсіны, лімоны, табак, шэраг цёплалюбівых раслін; у жывёлагадоўлі — авечкі, каровы, свінні.

Уся Грузія, дзякуючы яе клімату і непаўторнай прыгажосці прыроды, з'яўляецца месцам здароўя і атракцыйнага адпачынку для працоўных іншых рэспублік СССР. У рэспубліцы ёсць 60 курортаў, звыш 90 санаторыяў, 30 дамоў адпачынку, 15 пансіянатаў усесаюзнага значэння.

У Грузінскай ССР працуе Акадэмія навук ГССР, каля 200 навукова-даследчых установаў, 18 вышэйшых навучальных установаў (звыш 90 тыс. студэнтаў), 100 сярэдніх спецыяльных школ і 4521 агульнаадукацыйная школа ўсіх відаў, выходзіць 257 газет, часопісаў і іншых перыядычных выданняў, ёсць кінастудыя, тэлецэнтр, радыё; высокімі мастацкімі дасягненнямі славіцца грузінскае музычнае, тэатральнае, выяўленчае мастацтва і літаратура. (мг)

ральны прынцып: новыя спутнікавыя кварталы абавязаны дбаць пра кожнае дрэўца.

ТРАНСПАРТ — СУПРАЦЬ ПРЫВАТНЫХ АЎТАМАБІЛЯЎ

Праектаванне па спутнікаваму прынцыпу адбываецца пры ўліку асноўных чалавечых патрэб, такіх, як праца, кватэра і бытавое абслугоўванне, адпачынак і забава. І хаця па тэорыі ў такім мільённым горадзе людзі павінны жыць, працаваць і адпачываць, многія надалей працуюць у Маскве, затрачваючы на даезды нават 2 гадзіны ў дзень.

У сувязі з гэтым хутка разбудоўваецца метро. У канцы 1975 года яго даўжыня будзе раўняцца 165 кіламетрам. Дарога да працы не павінна мучыць чалавека і таму не павінна яна быць даўжэйшай, чым 35 мінут, і быць абмежаванай толькі адной перасадкай.

Хуткая разбудова дарог звязана з прадбачваемым вельмі хуткім распаўсюджаннем прыватных аўтамабіляў. Самаход — гэта вялікая выгада, але адначасова вялікая пагроза для вялікіх гарадоў. Ужо сёння думаецца, як і якія стварыць антыстымулы, антызаахвочванне для яго пакупкі. Маскоўскія планісты лічаць на ўвядзенне бясплатнага карыстання з гарадскога транспарту, так каб кожны, хто плануе купіць самаход, з алоўкам у руках зрабіў калькуляцыю.

ПОМНІКІ І НОВАЕ БУДАЎНІЦТВА

Планы разбудовы сталіцы — гэта не толькі праекты гарадоў у радыусе 50 кіламетраў, але таксама рэканструкцыя і мадэрнізацыя кальцавой дарогі (даўжынёю больш чым у 100 кіламетраў), акружаючай Маскву. Раён у межах Садовага кальца будзе мець значэнне асноўнага гістарычна-рэвалюцыйнага, культурна-асветнага і адміністрацыйна-грамадскага ядра сталіцы. У сувязі з гэтым трэба стварыць праекты унікальных дамоў і буйных ансамбляў, якія будуць вырашаць аб архітэктурным выглядзе цэнтральнай часткі горада з захаваннем вядучай ролі Крамля. Зараз у Маскве праводзіцца рэстаўрацыя больш 250 ансамбляў і паасобных помнікаў.

У хуткім часе зробяць «навaселле» тэатры МХАТ і «Современник», а ў канцы 1975 года на беразе Масква-ракі закончыцца пабудова новай карціннай галерэі.

Ядро Масквы будзе забудавана 8—10-этажнымі будынкамі, 30 і 35-этажныя дамы будуць пабудаваны побач кальцавой дарогі.

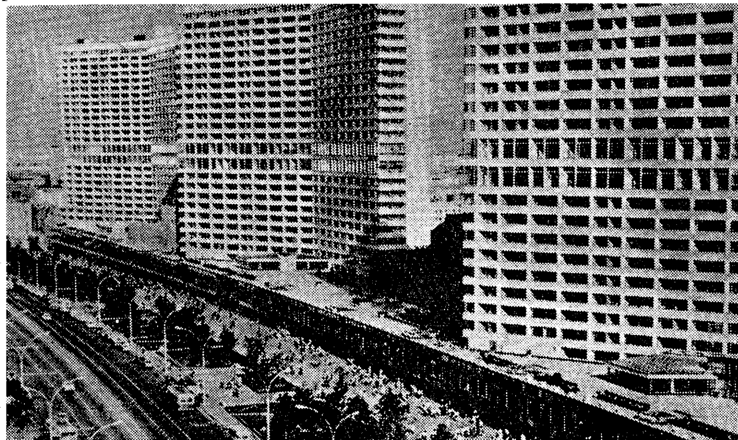
УГЛЫБ

Выходзячы з прадпасылкі, што Масква не павінна павялічваць ні сваёй плошчы, ні колькасці насельніцтва (выключаючы гарады-спутнікі), неабходна шукаць зусім новыя спосабы мадэрнізацыі. Архітэктары ставяць на падземную архітэктуру. Праз 25 год пад зямлёй будзе ездзіць транспарт, тут будуць змяшчацца гаражы, склады, халадзільныя склады, тэлефонныя станцыі, а таксама некаторыя прамысловыя прадпрыемствы.

*

На развіццё ўсіх галін нацыянальнай гаспадаркі сталіцы ў гэтай пяцігодцы будзе выдаткавана 13,3 мільярда рублёў.

А. Карпюк

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ЗА СВЯТОЧНЫМ СТАЛОМ

Паколькі ў свята выпадала б прыняць гасцей па-святочнаму, неабходна старанна да гэтага падрыхтавацца. Вядома аднак, што ў святочныя дні ямо наогул многа, таму, частуючы гасцей, трэба браць пад увагу пару дня і не выстаўляць на стол усё, што падрыхтавалася на свята. Калі гасцей вы запрасілі на абед, то пачастуйце іх абедам, вячэрніх гасцей прыміце вячэрай, калі ж хто прыйшоў у пару паміж гэтых пасілкаў, то хопіць пачаставаць іх кавай ці чаем, кілішкам віна, пірагом, яблыкамі.

Стол для вігілійнай вячэры або для святочнага абеду накрываем белым, толькі што выпрасаваным абрусом. Важна, каб кожны запрошаны госць меў сваё месца, а з гэтым на нашых вёсках не найлепш. Таму, калі аднаго стала будзе замала, то трэба прысунуць другі і накрыць іх разам адным вялікім абрусом.

Перад прыходам гасцей на стол ставіць талеркі: спачатку вялікую плоскую талерку для гарачых блюд, на яе — меншую талерачку для закусак. Калі апрача мясных закусак падаем таксама рыбу, трэба паставіць яшчэ адну меншую талерачку, іх пасля таго, як госці з'ядуць рыбу, трэба забраць. Відэлец кладзем з левага боку ад талеркі, з правага — нож, адвернуты вастрыём да талеркі, далей вялікую лыжку (калі будзе падавацца суп). Лыжачку да дэсераў кладзем спераду талеркі (ручка мае быць з правага боку). Перад кожнай талеркай з правага боку трэба паставіць кілішкі: першы (справа налева) мае быць малы кілішак для гарэлкі, другі — большы, для каньяку, далей шкляначку для напітка ці газіраванай вады.

У часе пачастунку гаспадыня павінна сачыць за тым, каб на стале быў парадак, гэта значыць, павінна ў пару забіраць брудны посуд, каб стол выглядаў эстэтычна. Перад тым, як падаваць гарачыя блюды, са стала трэба ўбраць усе халодныя закускі. Калі падаем дэсер, трэба ўбраць са стала ўсё, акрамя дэкарацый.

Гасцей незапрошаных, тых, якія прыйшлі паміж галоўнымі пасілкамі, можна прыняць, накрываючы стол малымі салфеткамі альбо нават каляровым абрусом. На гэта можна паставіць каву, пірагі, гарбату, фрукты і цукеркі. Каля кубкаў для кавы, якія зазвычай стаяць на малых спадачках, трэба паставіць яшчэ адзін спадачак для пірага.

Для дзяцей найлепш накрыць асобны стол. І дзеці будуць лепш сябе адчуваць, і дарослыя змогуць спакойна пагаварыць на свае дарослыя тэмы.

Вельмі зручна было б паставіць збоку маленькі столік, на які можна паставіць хлеб, дадатковыя напіткі, гарэлку, некаторыя халодныя закускі, якія падаем у другую чаргу (калі, напрыклад, спачатку было пададзена некалькі відаў рыбы, то мяса можа пачакаць на бакавым століку).

Гаспадыня

ПЕРЫЯД XIX СТАГОДДЗЯ

КАСТУСЬ КАЛІНОЎСКІ — ЧАСТКА IX

Памылковасць поглядаў Каліноўскага праявілася таксама ў яго надмернай веры ў дапамогу заходніх дзяржаў. Каліноўскі пераконваў беларускіх сялян у тым, што Францыя дапамагае паўстаўшым у барацьбе з царскай імперыяй. Матыў дапамогі заходніх дзяржаў паўтараецца ў некалькіх нумарах «Мужыцкай праўды». Згодна з народнай лексікай, Каліноўскі называе французаў «францызамі». Колькі наіўнай ілюзіі ў тых радках Каліноўскага, у якіх ён гаворыць аб Захадзе: «Ідзе Француз даваці вольнасць мужыкам» («Мужыцкая праўда» № 5) або «Ды ведайце, Дзецюкі, добрэ, што Француз прыказаў не даваць ужэ больш Маскалеві рэкрута» («Мужыцкая праўда» № 5), або «Француз і цэлы свет ідзе нам памагаці» («Пісьмо Яські Гаспадара з-пад Вільні»).

Ці гэтыя абяцанкі былі толькі тактычным прыёмам, ці вынікамі шчырага пераканання аўтара? Можна думаць, што вынікалі з праўдзівай веры Каліноўскага.

Ён, як і многія іншыя дзеячы, верыў у тое, што ў выпадку паўстання заходнія дзяржавы ўключацца ў барацьбу з тыраніяй. Памыліўся. Сам зразумеў гэта досыць хутка. І момант гэты адлюстраваны ў яго публіцыстыцы. Вызваліўся ад папярэдніх ілюзій, даў ён выраз свайму расчараванню ў «Пісьме з-пад шубеніцы». «Доўга Палякі ждалі памоцы з-за граніцы, народы чужаземныя крычалі многа, і да гэтай пары нічога для нас не зрабілі» («Пісьмо Яські Гаспадара з-пад Вільні»).

У «Пісьме з-пад шубеніцы» Каліноўскі выразна заклікае сялян да самастойнай барацьбы, выразна падкрэслівае абыякавасць заходніх краін да лёсу зняволенага беларускага народа. Пасведчаннем гэтага з'яўляецца поўны болю і гарачы заклік у адрас заходнееўрапейскіх краін. «...А калі народы заграніцныя, — піша Каліноўскі, — з дзіва разінуўшы рот скажуць — шалёныя, ты, народзе вялікі і чэсны, праўдай ім адкажы, што яны таму прыгнечаны, што гэта на іх сумленне цяжкім грэхом ляжа» («Пісьмо Яські Гаспадара з-пад Вільні»).

У празаічны тэкст «Пісьма з-пад шубеніцы» ўплецены алегарычны верш, прысвечаны Беларусі. Беларусь выступае тут пад постацю дзяўчыны — Марысенькі чарнабровай. У першых трох строфах верша выступае боль аўтара з прычыны ўпадку паўстання і з прычыны асабістай драмы. Гэтыя строфы маюць характар элегіі. Дзве апошнія страфы выяўляюць бадзёрасць і надзею аўтара на канчатковае вызваленне народа.

«Бывай здаровы, мужыцкі народзе,
Жывы ў шчасці, жывы ў свабодзе,
І часам спамяні і пра Яську тваго,
Што згінуў за праўду для добра Тваго.

А калі слова перойдзе ў дзело,
Тады за праўду станавіся смело,
Бо адно з праўдай у грумадзе згодно,
Дажджэш, народзе, старасці свабодно.»

У артыкулах і працах, прысвечаных Каліноўскаму, нямала супярэчлівых і непаслядоўных ацэнак. Ацэнкі гэтыя датычаць дзейнасці, светапогляду, нацыянальных пачуццяў Каліноўскага. Але ніводзін з крытыкаў і гісторыкаў, незалежна ад сваіх поглядаў, не закінуў Каліноўскаму эгаізму, крывадушлівасці, маладушша. Пасрэдна ці непасрэдна ўсе гавораць, што быў ён узорам высакароднасці.

Найбольшую вартасць маюць выказванні тых асоб, якія ведалі Каліноўскага асабіста, якія з ім сустракаліся, супрацоўнічалі. Таму варта на заканчэнне яшчэ раз спаслацца на ўдзельніка студзеньскага паўстання Агатона Гілера, які характарызуе Каліноўскага наступным чынам: «Была гэта натура гвалтоўная, але правая, пазбаўленая якой-колечы крывадушлівасці. Аддany душой і сэрцам народу і айчыне, але праскнуты крайнімі тэорыямі, прытым літоўскі сепаратыст, а ў словах дэмагог крыважадны». (A. Giller Historia Powstania Narodu Polskiego, Paryż 1867, t. II str. 221—222).

Што абазначаюць словы «літоўскі сепаратыст» і «дэмагог крыважадны»? Значаць многа. Каліноўскі прагнуў незалежнасці Літвы і Беларусі. У гэтым заключаўся яго сепаратызм. «Дэмагогія» датычылася характару паўстання, якое, паводле Каліноўскага, павінна было мець характар шчыра народны, сялянскі, антышляхецкі і антыцарскі. Зрэшты, факт гэты выразна падкрэслівае і Гілер. Характарыстыка Каліноўскага міма волі Гілера гучыць тут, як ода, як гімн у чэсць чалавека, які злажыў сваё жыццё на алтар народнай свабоды. Паслухайма Гілера: «Выў найпрыгажэйшым, найчысцейшым узорам непараўнальнага заганоршчыка. Гэты адзін чалавек замяняў сотні, таму што ўмеў працаваць, ахвярнічаць і хавацца. Яго тэорыя часта занадта яскравая і непрактычная, логіка скрыўленая і гвалтоўная, але сіла і праўда пачуццяў велізарныя. Прызываў яго хамам, а ён сам гэтую мянушку паднімаў і па-свойму ганарыўся ёю, выступаючы пры гэтым супраць шляхты». (A. Giller Historia Powstania Narodu Polskiego, Paryż 1867 г., t. I str. 48).

Памёр Каліноўскі на 26-ым годзе свайго жыцця. Усе пакаленні, якім дорага нацыянальнае жыццё, павінны пакланіцца гэтай смерці.

ТРЫБУНА чытачоў

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Працаўнік быў звольнены неадкладна з працы ў выніку падазрэння ў дробнай крадзяжы. Пракурор спыніў умоўна справу і да суда не дайшло. Ці можа працаўнік патрабаваць, каб яго нанава прынялі на работу, паколькі ён не прыгавораны судом?

АДКАЗ: Працадаўца можа звольніць працаўніка неадкладна ў выпадку крадзежы, хоць бы нават дробнай.

Працаўнік мог бы патрабаваць, каб яго прынялі працаваць на даўняе месца і выплацілі кампенсацыю ў выпадку, калі б суд яго апраўдаў. Умоўнае спыненне справы пракурорам або судом не азначае апраўдання. Паводле крымінальнага кадэксу, яно прымяняецца тады, калі правіненне даказана, але пакаранне не з'яўляецца неабходным, бо сукупнасць акалічнасцей пераконвае ў тым, што правініўшыся ў будучыні злачынства не ўчыніць.

БУДЗЕМ ЛЯЧЫЦЦА ЦІ ВАЛАЧЫЦЦА?

Ой, даражэнькія, каб вы ведалі, як дбаюць цяпер пра нас, сялян. Хвядорын Ігнат нават зрокся кватэры ў блёкаві, ды вярнуўся ў вёску. Што ж, кажа, арганізуюць пункты аховы здароўя на вёсках, а гэта вельмі важнае. Падумала і я пад'ехаць да гэтага пункту, каб падлячыцца трохі. Пункт наш цяпер ужо не ў Міхалове, а ў Фальварках. Каб вы, каханенькія, зналі, колькі там людзей. Навакольныя вёскі так узяліся за лячэнне, што трудна і выказаць. Былі там многія з Тапалян, Патокі, Гвознае і Крукоўшчыны. Што ж, кажу, браткі, дачакаліся лепшага часу, лячэнне амаль удома. Тут яны выяснілі гэтую выгаду.

1. Фонік Базылёў з Патокі да Міхалова меў 10 кіламетраў жвіровай дарогі, а цяпер 6 км такога бездарожжа, што і чобаты пагубіш.

2. Цімохаваму Зузіку з Крукоўшчыны дагадзілі, згодна з пагаворкай, як Марцін сучцы. Меў 8 кіламетраў дарогі ўсякае, а цяпер 11 — ды такой, што адным канём з парожнім возам не даедзеш.

3. Абрэзікаў Сцёпка з Гвознае — тая самая адлегласць, але зусім нязручна.

4. Вусікаў Андрэй з Тапалян — адлегласць тая самая і дарога такая ж, але так нязручна, што і куды.

Разабрала я іхнія выказванні па дробнаму і аказалася: Міхалова — гэта самы цэнтр. Там гміна, ГС, млын, міліцыя, СОП, пункты скупкі, рамонт гадзіннікаў, крамы і многа ўсяго, як у мястэчку. Паехаўшы да доктара, можна пры аказіі што другое аформіць. Тут сапраўды хтосьці зрабіў зусім, як на злосць. Лекар прымае ў вызначаныя дні тры разы ў нядзелю. Пэўна ў нявызначаныя дні хварэць ніхто не мае права. Падумайце другое. Лекар часта абапіраецца на розных аналізах, і кожны хворы мусіць з дому ехаць у Фальваркі, а калі скіруюць на аналіз, тады вязе у Міхалова або Беласток і з вынікамі зноў у Фальваркі. Многа рознае путаніцы. Тут напэўна будзе і так: не адзін пакуль гэтыя справы аформіць, то выздаравее без лекара, або памрэ без часу, ездзіўшы ва ўсе бакі. Пад канец падышла да кампаніі Лычыкава Харытына і кажа:

«Той, што далучыў нас да гэтага пункту, ці яму не трэба лячыцца? У яго таксама пэўна не ўсё здаровае».

А як вы думаеце?

Суседка Міхаліна

ЗМЕНЫ Ў БЯНДЗЮЗЕ

Бяндзюга — вёска над ракой Нарвай у Беластоцкім павеце. За пасляваенны час многа тут чаго змянілася. Будынкі пакрыты чарапіцай, многа будынкаў мураваных. Праведзена электрычнае асвятленне. Жыхары вёскі накупілялі радыёпрыёмнікі, тэлевізары, пралькі і іншыя электрычныя машыны. У гэтым годзе пабудавана злеўня. Пятро Рыгаровіч пачаў вырабляць лёды. Пабудавана дарога ў Сушчу. Патрэбны яшчэ нашай вёсцы інсемінацыйны пункт.

А. Кузъма, Бяндзюга

ГАСПАДЫНІ Ў ТАПЧЫКАЛАХ

Актыўна працуе гурток гаспадыняў у Тапчыкалах. Нядаўна старшыня гуртка Ніна Сікора пры дапамозе цэнтра «Сучасная гаспадыня» з Орлі арганізавала курс рацыянальнага харчавання. Гэтым разам былі вырабы з рыб. Курс карыстаўся вялікім зацікаўленнем. Гаспадыні з Тапчыкалаў навучыліся рабіць з рыбаў многа розных і смачных рэчаў. Цяпер на сталах тапчыкалаўскіх гаспадынь рыбнае блюда будзе паяўляцца не толькі на свята.

Жанчыны ў Тапчыкалах прымалі ўжо ўдзел не ў адным харчавым курсе. Яны здабываюць таксама веды ў шматлікіх гаспадарчых і асветных конкурсах. Яны дружныя, умеюць працаваць у калектыве. — Для такіх жанчын не шкада працы, — гаворыць Ніна Сікора.

Гурток гаспадыняў у Тапчыкалах, адзначаючы 50-ую гадавіну СССР, прыступіў да конкурсу «Усё ведаю аб Краіне Саветаў», які арганізуе бібліятэка ў Грэдалях.

Наглядальнік

Асунок

ХОЦЬ ЯШЧО РАЗ

Хацеў бы я сенажаць,
Як калісь, касіці,
На вазы сена складаць
І ў гумно вазіці.

Хацеў бы я жыта жаць
І ў снапы вязаці,
Песні жніўныя пяяць
Ў сваёй роднай хаці.

Хацеў бы я на «дзяды»
За стол родны сесці,
Боршч са шчасця, лебяды
Традыцыйны з'есці.

Хацеў бы я з сям'ёй
На Куццю спаткацца,
З сваёй маткай і сястрой
Аплаткам ламацца.

Мульдэн, 1943 г.

*

Аб чым лес шапочэ,
Цяжка адгадаць.
Напэўна ён хоча
Многа расказаць.

Як у лесе збіраўся
Атрад бунтароў
І як ён змагаўся
За шчасце братоў.

І як Каліноўскі
Паўстанне збіраў,
За край беларускі
Жыццё сваё даў.

Скрывае лес магілы
Паўшых змагароў,
Што за край свой мілы
Пралівалі кроў.

Над іхняй магілай
Пяе салавей,
Каб ў зямельцы мілай
Спаць было лягчэй.

Белавежа, чэрвень 1972 г.

З НОВЫМ ГОДАМ

З Новым годам паздраўляю,
Родны мой народзе.
Шчасця, долі пажадаю
Ў гэтым Новым годзе.

Каб жыццё вам лепшым стала,
Каб багата жылі,
Каб хвароба абмінала,
Каб здаровы былі.

Каб вас гора не чапала,
Каб весело жылі,
Каб усюды згода панавала,
Каб свой край любілі.

Також паздраўляю
Ўсіх чытачоў «Нівы»,
Каб у новым годзе
Ўсе былі шчаслівы.

Хэлм, 1972

Дарагое «Сэрцайка»!

Пакахала я хлопца, як было мне 18 год. Было гэта маё першае каханне. Але каханне нешчаслівае і, думаю апошняе. Хадзіў да мяне Валодзя больш як паўгода. Падабаўся ён мне вельмі. Была я ўпэўнена, што і ён мяне кахае, няраз жа мне гаварыў аб гэтым. Але пасля Валодзя стаў мяне наведваць шторaз радзей, выкручваўся бракам часу, нейкімі заняткамі. Потым я даведалася, што мае ён дзяўчыну ў суседняй вёсцы і што яна цяжарная. Калі прыходзіў да мяне, я яму аб гэтым гаварыла. Але ён і слухаць не хацеў, казаў, што няпраўда, і зараз жа змяняў тэму. Але ўрэшце перастаў зусім мяне наведваць, ды й у вёсцы пачалі ўжо гаварыць, што мае з той дзяўчынай жаніцца. Гэта было страшна! Я яшчэ цяпер не магу апамятацца, хоць прайшло ад гэтага часу 2 месяцы. Мне здаецца, што каб ён вярнуўся, я б яму ўсё выбачыла. Да мяне прыходзіў ужо некалькі разоў іншы хлапец, Юрка ён завецца, таксама з нашай вёскі. Ён прыстойны, культурны. Маім бацькам ён больш падабаецца ад Валодзі. Юрка гаварыў, што я яму падабаюся, што ўжо даўно меў на мяне «вока», але не асмеліўся лезці ў дарогу Валодзі. Прапануе, каб выйшла я за яго замуж. Але я ўстрымоўваюся з адказам. Ён мне падабаецца, але не кахаю яго так, як Валодзю. Часамі прыходзіць мне ў галаву думка, каб выйсці замуж за Юрку, але толькі таму, каб зрабіць на злосць Валодзі.

Парай, «Сэрцайка», што рабіць.

Аня з Гайнаўшчыны

Аня! Найперш мусіш забыць Валодзю. Ведаю, што гэта нялёгка. Але дзе ж твая сіла волі! У Валодзі будзе дзіця, свая сям'я і ўмешвацца цяпер у яго справы ў ніякім выпадку не раю. Зрэшты, яго паводзіны сведчаць аб тым, што несалідны ён хлапец і несалідны будзе з яго муж. Але і выходзіць замуж за Юрку толькі таму, каб зрабіць на злосць Валодзі, нельга, бо выйдзе яно якраз на злосць не яму, а табе. Ты яшчэ маладая і не разумееш важнасці гэтай справы. Гэта ж не нейкая дробязь, а твая будучыня. З замужаствам не спяшайся, мо праз нейкі час пакахаеш Юрку. Не заўсёды ж можна закахацца з першага позірку.

Дык жадаю табе ўсяго найлепшага!

Сэрцайка

АБ ВЕРШЫ Э. ВАЛАСЕВІЧА

З вялікай прыемнасцю я прачытаў сваёй роднай Агапцы цікавы верш Эдуарда Валасевіча, змешчаны ў «Ніве» № 49 пад загалоўкам «Зажурылася Агапка». Аўтар верш за ўсё выявіў багаты запас слоў у беларускай мове: зажурылася, замаркоцілася, занядужала, нудота, дакука, турбота і інш.

Ад чаго бабка ўздыхае? Ці таму, што дзед часта замест «галубка» іначай бабку называе?

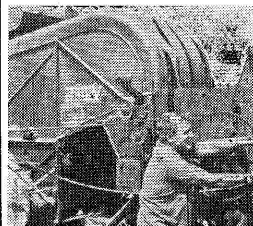
Трэба разумець, што сапраўды цяпер унукі бабку часта зневажаюць. Не без значэння аўтар верша гаворыць словамі бабкі, што цэлы век жыта жала і пшаніцу, а вопраткай была доўгая зрэбная спадніца, на нагах лапці, у якіх бабка ў курнай хаце была, як бы служанкай цэлай сям'і, і так у вечных турботах загубіла красу маладую.

Машына сына зусім не для бабкі, якая выкарміла, выпясціла, вынасіла яго на сваіх руках, бо сын ніколі не бярэ бабку на прагулку. У гэтай машыне хапае месца толькі для жонкі, малодшых дзяцей, бо старэйшая моладзь заўсёды забаўляецца толькі з маладымі, а бабка застаецца дома, пільнуе найменшых унукаў, пільнуе хату, даглядае жывёлу, калі такая ёсць, і цяжка ўздыхае, каб чаго не здарылася падчас іх паездкі, бо і так бывае.

Нядаўна мне прыйшлося пачуць ад 72-гадовай бабкі Зофіі Радкевіч з Бельска, што сын яе жыве ў новай мураванцы, дзе ўсё ёсць, ды толькі не для бабкі, бо ў пакоі бабкі выключана электрычнасць, зусім не абаграваецца яе пакой, а калі купіла сабе машынку, каб зварыць хаця якую страву, то і машынка гэтая недзе прапала. Цяпер бабка сядзіць галодная і халодная і на дадатак у цёмным пакоі. Як жа не ўздыхаць тут бабцы Зофіі?

Усе бабкі ахвотна чыталі верш Валасевіча, а яшчэ было б лепш, каб паглядзець яго на фатакартачцы.

Прозвішча вядомае рэдакцыі.

ПЕРАДАВЫ КАМБАЙНЕР

Аб добрай працы сельгасгуртка ў Навасадах Гайнаўскага павету мы нядаўна пісалі. Сёння змяшчаем здымак перадавога камбайнера гэтага гуртка Пётра Крутэля пры яго «Вістулі». Здымак прыслаў Віталіс Назарук.

НАША ПОШТА

М. Краўчук, Патока. Верш апублікуем.

Аляксандр Федарук, Райск. «Гісторыю крывавага дня» апублікуем.

Мірaслаў Буслoвіч, Аўгустова. «Зіму» апублікуем.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі
„Tylko jedno życie" (radz.), 2—3. „Żandarm z gór" (bułg.), 4—5. „Nie lubię poniedziałku" (polski), 6—7.

Нараўка
„Oficerowie" (radz.), „Umrzeć z miłości" (franc.), 3—7.

Нарва
„Przygody misia Yogi" (USA), „Przystań" (polski), 3—7.

Чыжы
„Uciec jak najbliżej" (polski), „Krzyżacy" (polski), 3—7.

Дубічы Царкоўныя
„Akcja Brutus" (polski), „Narkotyk" (franc.), 3—7.

Арэшкава
„Podróż za jeden uśmiech" (polski), „Jestem niewiernym mężem" (franc.), 6—7.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Orzeł w klatce" (jugosł.), „Oczami przyjaciół" (polski), 3—7.

Орля
„Seksolatki" (polski), „Kaukazka branka" (radz.), 3—7.

Райск
„Tylko jeden telefon" (węgierski), „Królowa stacji benzynowej" (radz.), 3—7.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Zwiadowca" (radz.), 2—3. „Przez pustynię" (meksyk.), 4—5. „Zabijcie czarną owcę" (polski), 6—7.

Шудзялава
„Przyjęcie" (radz.), 2—3. „Zawsze w niedzielę" (polski), 3—7.

Янаў
„Trzej świadkowie" (czeski), 3—7.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Żona dla Australijczyka" (polski), 2—3. „Polonez Ogińskiego" (radz.), 4—5 „Przez pustynię" (meksykański), 6—7.

Мельнік
„Czworokąt śmierci" (czeski), 2—3. „Dzikie dziecko" (franc.), 4—5, „Trzecia część nocy" (polski), 6—7.

Мілейчыцы
„Siedemnasty równoleżnik" (franc.), 2—3. Hełm Aleksandra Macedońskiego" (radz.), 4—5. „Tam gdzie rośnie czerwony bór" (jugosł.), 6—7.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Doczekać zmroku" (USA), „Poszukiwanie" (hiszp.), 3—7.

Новы Двор
„Kobieta wąż" (angl.), „Perła w koronie" (polski), 3—7.

Ніва

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 6.913 T-3

Байка з рэзалюцыяй

ДРУЖНАЯ ПРАЦА

У Азбуцы, як яно нярэдка бывае і ў людзей, апошняга дня года стварылася напружанае становішча.

Вялікае «Я» сабрала ўвесь калектыў Азбукі і паведаміла:

— Шаноўныя літары! За справаздачны перыяд мы паспяхова склалі ўсе запланаваныя на гэты год словы ды сказы. Для поўнага выканання плана нам засталося скласці навагодняе прывітанне. Але часу на гэта практычна амаль не маем. Таму вымушаны, як гэта кажуць, закасаць рукавы і штурмаваць. Пакуль не складзем прывітання, ніхто не пойдзе адпачываць і святкаваць!

У Азбуцы ўсё закіпела. Усе прыступілі да справы.

Непасрэдныя выканаўцы рушылі на рабочыя месцы. Скромненькія маленькія «о» і «м» працавалі кожнае за дваіх (раз у слове «Новым» і яшчэ раз у слове «годам»).

Іншыя таксама не марнавалі часу. Маленькае «я» з'яўлялася ўсюды і папярэджвала: «Я вымагаю!», «Я не пацярплю!» Вялікае «А» разам з маленькім «ц» бегалі і штораз пыталі: «А ці паспеем?», «А ці ўсе працуюць?»

«Б» — благала, «Г» — гневалася, «Д» — дакарала, «Ж» — журылася, «П» — падганяла, «С» — сварылася, «Т» — тарапіла, «У» — угаварвала, «Х» — хваліла, «Ч» — чаплялася, «Ш» — шумела... І нават лянівае «Л» гэтым разам не лянілася, а на ўсё горла лямантавала. І нават мяккі знак намагаўся знайсці цвёрдую пазіцыю.

Адным словам, усе былі пры справе.

І дзякуючы гэтай дружнай настойлівай працы, роўна а дванаццатай гадзіне ночы з'явілася прывітанне: «З Новым годам!»

План быў своечасова і паспяхова выкананы.

Рэзалюцыя: «Трэба ў найбліжэйшы час дабіцца такога становішча, каб і надалей усе без выключэння прымалі актыўны ўдзел у паспяховым выкананні прадукцыйнага плана.

А. Крукавец

Кажуць, на парозе новага года варта азірнуцца назад.

НІЎКА

— Цяпер з'ядзім ці пакінем на Новы год?

Як дзед Мароз

Кожны раз на Новы год
Робіць дзед Мароз абход.

Ёсць размова ў мамы з татам:
— Свята быць павінна
святам!
Дзеда для дзяцей бяром —
Сазваніся ты з бюро.
Раз завецца так яно —
Добрымі паслугамі,
І сябруем з ім даўно, —
Нас бюро паслухае!

Каб было ўсё ў злагадзе,
Грошы плацяць загадзя.

І вясёлы дзед Мароз
Пачынае мотакрос.
— З Новым годам!
З Новым годам!
З новым снегам!
З новым лёдам!
З ліўнямі, з пасатамі!
З новымі пасадамі!
Дзед Мароз дае пакункі,
Дарагія падарункі.
Побач з дзедам механоша.
Дзед ласкавы, дзед харошы!
Як на дзіва, дзед багаты!
А Снягурка — не для таты!

Усміхаецца малая.
Мама тату больш не лае.
Аж падскоквае малы.
Дзеда просяць за сталы.
Слаўны дзед Мароз вусаты!
Налівае дзеду тата.
Весялее мотакрос,
Весялее дзед Мароз.
Ад квартала да квартала
Саграваецца памалу.
Выступае пот на твары.
Горача, нібы ў Сахары!

Тостаў дзеду не шкада.
Замінае барада.
Просіцца кажух з плячэй.
Трэба ўсё канчаць хутчэй!

І ў яшчэ адной кватэры
Дачакаліся вячэры.
Хныкае малы дарма,
А Мароза ўсё няма!

— Дзе вясёлы дзед Мароз?..
Міліцыянер павёз...

Рыгор Барадулін

Талаваломка

Прайдзіце ўсе дарожкі лабірынта толькі па адным разе.

*

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Марысі і Веры Манцюк з Мікуліч Сямяціцкага павету змяшчаем папулярную савецкую песню

◆ СМУГЛЯНКА ◆

Кат-то летом на рассвете
Заглянул в соседний сад,
Там смуглянка-молдаванка
Собирает виноград.
Я краснею, я бледнею,
Захотелось вдруг сказать:
«Станем над рекою
Зорьки летние встречать».

Раскудрявый клен зеленый, лист резной,
Я влюбленный и смущенный пред тобой.
Клён зеленый, да клен кудрявый,
Да раскудрявый, резной!

А смуглянка-молдаванка
Отвечала парню так:
«Партизанский молдаванский
Собираем мы отряд.
Нынче рано партизаны
Дом покинули родной.
Ждёт тебя дорога
К партизанам в лес густой».

Раскудрявый клен зеленый, лист резной,
Здесь у клена мы расстанемся с тобой.
Клен зеленый, да клен кудрявый,
Да раскудрявый, резной!

И смуглянка-молдаванка
По тропинке в лес ушла.
В том обиду я увидел,
Что с собой не позвала.
О смуглянке-молдаванке
Часто думал по ночам.
Вновь свою смуглянку
Я в отряде повстречал!

Раскудрявый клен зеленый, лист резной,
Здравствуй, парень мой хороший,
мой родной!
Клен зеленый, да клен кудрявый,
Да раскудрявый, резной!

ЧУЛЫ МУЖ

Пакідае муж жонку, чацвёра дзяцей. Ідзе да іншай. Сабраўшы свае рэчы, спыніўся ў дзвярах, памахаў пальцам:

— Вы тут, дзеткі, глядзіце, маці не крыўдзьце...

Навагодні падарунак.

Навагодні варыянт казкі аб рыбаку і рыбцы.

ШТО ЛЕПШ

— Янка, ты ведаеш, што мне няма чаго надзець на Новы год? — паскардзілася маладая жонка мужу.

— Бойся бога, мілая, твая ж шафа поўная сукенак!

— Так, — адказала маладая жанчына, — Але ўсе мае сяброўкі ўжо бачылі іх. Трэба змяніць туалеты.

— Лепш давай зменім сяброў!

ГРУЗІНСКІЯ ПРЫКАЗКІ

Выбіраеш жонку — вер больш сваім вушам, чым вачам.

✲

Жанчына падобная да ценя: за ім бяжыш — уцякае, ад яго ўцякаеш — за табою гоніцца.

✲

Лягчэй кіраваць дзяржавай, чым жонкай.

✲

Хто ў вочы хваліць, той — пасланец чорта.

✲

Хто гаворыць праўду, той трымае напагатове каня.

ГУМАР З ...

УСЁ РОЎНА

Было гэта даўно. Нейк пан са сваімі сялянамі заблудзіў у лесе. Выгаладаліся ўсе. Вось Іван і кажа:

— Вось бы мне карэц мукі ды мяшочак сыру... Наварыў бы варэнікаў...

А пан кажа:

— А я глытаў бы іх адразу па два!

— Не! Па адным!

— Па два!

Раззлаваўся Іван і стукнуў пана.

— Што ты нарабіў!? — закрычалі сяляне.

— Ты ж забіў яго!

— А-а туды яму і дарога — усё роўна быў бы ўдавіўся.

Курʼёзы

ГАНДЛЯРЫ ДАКУМЕНТАМІ

Рыо-дэ-Жанейра. Банда, якая гандлявала падробленымі атэстатамі сталасці, раскрыта ў бразільскім горадзе Апукарана (штат Парана). За некалькі месяцаў яна прадала каля 6 тысяч дакументаў, якія сведчаць аб заканчэнні сярэдняй школы. Бразільскія газеты ўжо неаднаразова пісалі, што фальшывых атэстатаў сталасці, пасведчанняў на права ваджэння аўтамабіля і г.д. у краіне хутка стане больш, чым сапраўдных.

ДАЛІНА СЯМІ СМЯРЦЕЙ

Ёсць павер'е, што ў паўночнай Індыі існуе так званая «даліна сямі смярцей», з якой нібыта нікому не ўдалося вярнуцца. Нядаўна экспедыцыя індыйскіх вучоных прадставіла ўраду доказы таго, што даліна з'яўляецца сапраўднай лабараторыяй яду. Тут знаходзяцца ядавітыя змеі, растуць самыя розныя ядавітыя расліны. У даліне таксама размешчана возера, з якога выдзяляецца чадны газ. Газы, што падымаюцца з зямлі, пры пэўным ціску паветра могуць атруціць усю даліну.

АВЕЧКАМ ШТУЧНЫЯ ЗУБЫ

Навуковыя даследаванні паказалі, што мэтазгодна лячыць і ўстаўляць штучныя зубы авечкам. Пры кепскіх зубах яны дрэнна пераЖоўвалі корм, што прыводзіла да зніжэння патомства, гублялі ў вазе. І даводзілася забіваць жывёлу ва ўзросце 3—4 гадоў замест 8—9.

АБ'ЯВА

Дырэкцыя парыжскай бальніцы ў раёне Шайо змясціла ў газеце наступную аб'яву: «У сувязі з недахопам месц будучыя маці павінны складаць заяўкі на ложка за дзесяць месяцаў да родаў».

Смяюцца з нас... / Смяёмся з намі

Увесь год бухгалтар глядзеў на столь, а ў канцы года браў адтуль лічбы для справаздачы.